

NEBRA DISC И ЈЕДНО МОГУЋЕ АНАГОГИЈСКО РАСЛОЈАВАЊЕ СИМБОЛИЧКИХ СТРУКТУРА ПРЕДСТАВЕ НА ЛИЦУ ДИСКА

ЉУБИНКА БАБОВИЋ

Народни музеј у Београду, Трг Републике 1а, Р. Србија
E-mail: ljubbabovic@gmail.com

Резиме: „Као што се, са становишта теоријског сазнања, може доказати да су простор, време и број основна средства и ступњеви процеса објективирања, тако они представљају и три главне, битне фазе у процесу „митске аперцепције“ (Kasirec, E.:1985, II,91).

Тежњи, да се допре до значења и функција, свег симболички означеног реалитета Диска из Небре (по материјалу и облику, ликовности, математичком склопу и растеру и теургијском дејству), приступило се анагогијским путем, са оним могућностима које су видљиве у раду. При овоме, сва досадашња истраживања и одређења, која нису предмет чланка, допринела су сагледавању посебности и сложености артефакта и представе на њему.

Раслојавање симболичке представе на лицу *Nebra Disc*- а, на девет слојева: IX: *Под куполом Неба, VIII: Хелије и Рода, I: Тетрагон и октагон; оријентација простора и времена, II: Хексагон и пентагон; макрокосмос и микрокосмос, III: Змијолики „небески вртлози“, IV: Небо и Земља; „број, начело постајања и спознаје“ V: Покрет и кретање у директном/ ретроградном смеру, VI: Еклипса Сунца; путовање Сунчевог диска, од истока до запада, VII : Пренос Сунчевог диска на двоколици, „крилатим пехаром“, од запада до истока, образложено је временско-просторним елементима календарометрије, као и метафизичким значењима изведених бројева, теософским збрајањем и свођењем. Сваки слој се разуме као теогони акцидент космократорског чина Демијурга, у сукцесији, са акцентом на теонаратив бога Сунца Хелија, коме је, по мишљењу аутора чланка *Диск* и посвећен. Присуство девет теонаратива, опредељује *Диск* из Небре у сакрални предмет, актуализационих функција- *Hieru*.*

Компарација са *Гномоном из Ватина* са *tetraktis*- ом и потоњим траговима истих математичких учења у делима античких писаца, указују на континуитет исказа теогоних чињеница тројном аперцепцијом: времена, простора и броја. Околност идентификације Родоса као поседа и место култа бога Сунца Хелија, на Диску (слој VIII), отвара и перспективу убикације, места настанка Диска из Небре-Родоса.

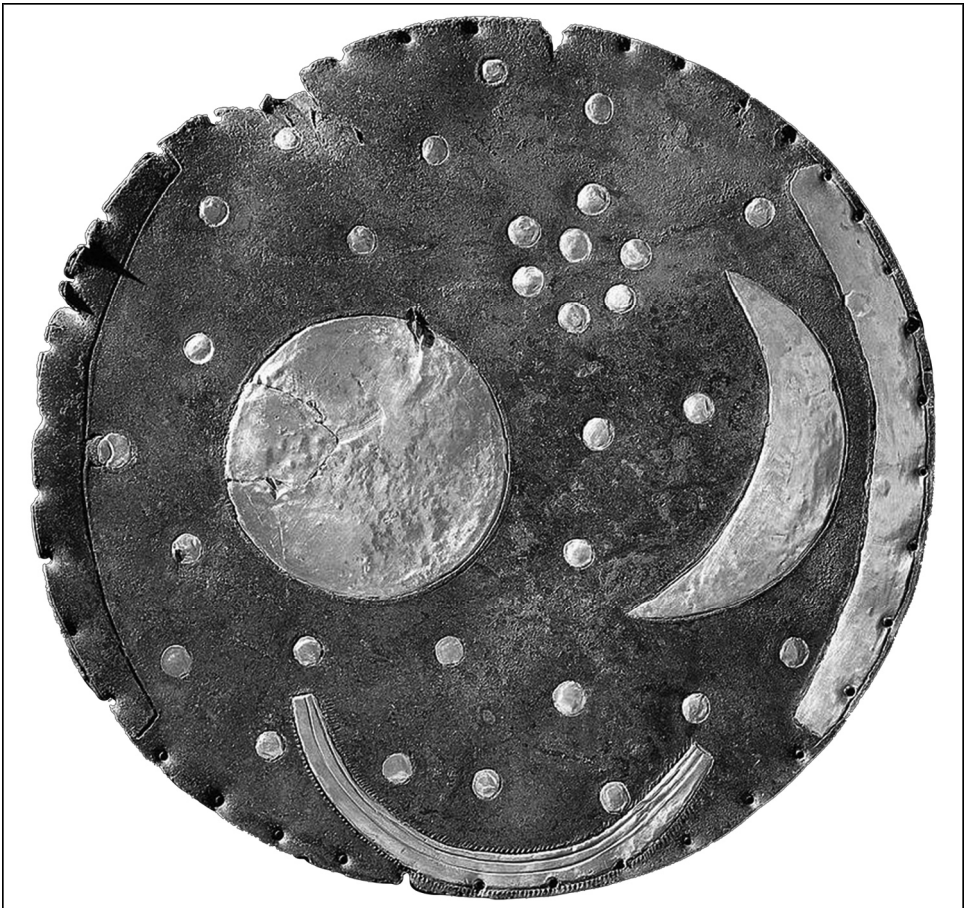
Кључне речи: Анагогија, космогонија, космологија, теогонија, *Hiera*, *tetraktys*, *гномон*, теософско збрајање и свођење, календарометрија, циклуси: Метонов, *saros* циклус, Месечеве револуције (сидеричка, синодичка), Сунчева тропска година.

ПРОЛОГ (сл. 1)

„По мом мишљењу, треба најпре извршити ово разграничење: шта је вечно биће, а нема постанка, а шта је пак оно што увек постаје, а никад није (биће)“.

Платон (428/7 -348/7 год. п.н.е.), Тимај, Proemium, 67: 28a.

Детаљно анализиран и проучен са становишта археологије, астрономије и археоастрономије, *Nebra disk* се данас разуме и посматра као *Nebra sky disc*, ликовна представа са Сунцем, Месецом, звездама и сазвежђима (Meller, H.: 2003, 28-33; Schlosser, W.: 2003, 34-40; Hansen, R.: 2006 (2007), 289-304), (сл. 1). Нађен је закопан као остава, у близини места *Nebra*, данас у Landesmus-

Слика 1: Диск из Небре (С.Р. Немачка), предња страна.

eums für Vorgeschichte Sachsen- Anhalt in Halle (B.R. Deutschland), артефакт је изузетних симболичких и естетских вредности (Zich, В.: 2012, 417-426). Рађен од бронзе са златним апликацијама небеских тела, на лицу диска, анализиран је у смислу: порекла, значења симболичких слика, времена настанка и депоновања као и функција у домену астрономије, ритуала и религија бронзаног доба Европе, Егеје и Предњег истока (Pasztor, Е., Roslund, С.: 2007, 267-278; Gleirscher, Р.: 2007, 23-33). Похрањен у земљу (са вероватно припадајућим ритуалним предметима) око 1600 год. пре н.е. повезује се са Критско – микенском цивилизацијом, чије се присуство вишеструко евидентира у централној Европи (Meller, Н.: 2013, 493-526). Посматра се као предмет посебне намене, настао у периоду око 2100 до 1700 год . пре н.е., доводећи се у везу са оближњим сакралним архитектонским комплексом код *Goseck-a* (SR Nemačka) (Koch, Ј.: 2004, 39-43; Schmidt- Kaler, Т.: 2004, 1-20; Gasch, N.: 2005, 1-13).

У овоме раду *Nebra disk* се посматра као *Hiera - свети предмет* (тајера), космологијског реда, на коме се симболичким језиком сублимирају теофане акцидентције у сукцесивној актуалности, којих је у овом случају девет (Riffard, Р.: 1989, 150, 30). Уочена и дискутована чињеница, да реализована представа на *Nebra disk*-у исказује естетску и симболичку истину математичког склада и метафизичког реда и значења, утемељила је раслојавање симболичке представе *Hiere*, на метафизичке симболичке слојеве, постојано присутне у религијској уметности, као и сакралним и ритуалним предметима бронзаног доба Егејског ареала (Meinike, М.: 2012, 277-289). Тиме се ступило у простор обредног и митског, чији нам односни наративи нису познати осим по фрагментима, археолошким и литерарним аналозијама као и идентификацијама са свештеним учењима, сачуваним код античких писаца (Bilić, Т.: 2011, 17-19). Сваки идентификовани слој дефинише се и тематски образлаже временско- просторним елементима календарометријских система, евидентних у праисторији, при чему се астрономске чињенице дискутују и у смислу метафизичких значења, теософским збрајањем и свођењем (Фролов, Б.А.: 1974, 67-152; Riffard, Р.: 1989, 396, 65).

Редослед излагања и нумерација слојева (IX, VIII, I-VII) условљен је нужношћу, да се приступи дескрипцији *Nebra disc-a* са становишта аутора чланка (слој IX), чија је митска и метафизичко- нумеричка подлога, слој VIII; након речених, следи низ сукцесија могућег космологијског низа, према следу слојева од I до VII.

Талес (из Милета, око 625 - 548 пре н.е.), приписују му се ове изреке:

Најстарија од свих ствари је бог, јер он се није родио.

Најлепша ствар је свет, јер је дело божје.

Највећи је простор, јер он обухвата све ствари.

Најбржи је ум (мисао), јер он трчи свуда.

*Најсилнија је нужда, јер она влада свима.
Најмудрије је време јер оно проналази све.*

Лаертије, Д.: 1973, 11

Платон (428/7 -348/7 год. п.н.е.), Тимај, одељци: Проетим и Дело ума (67-88)

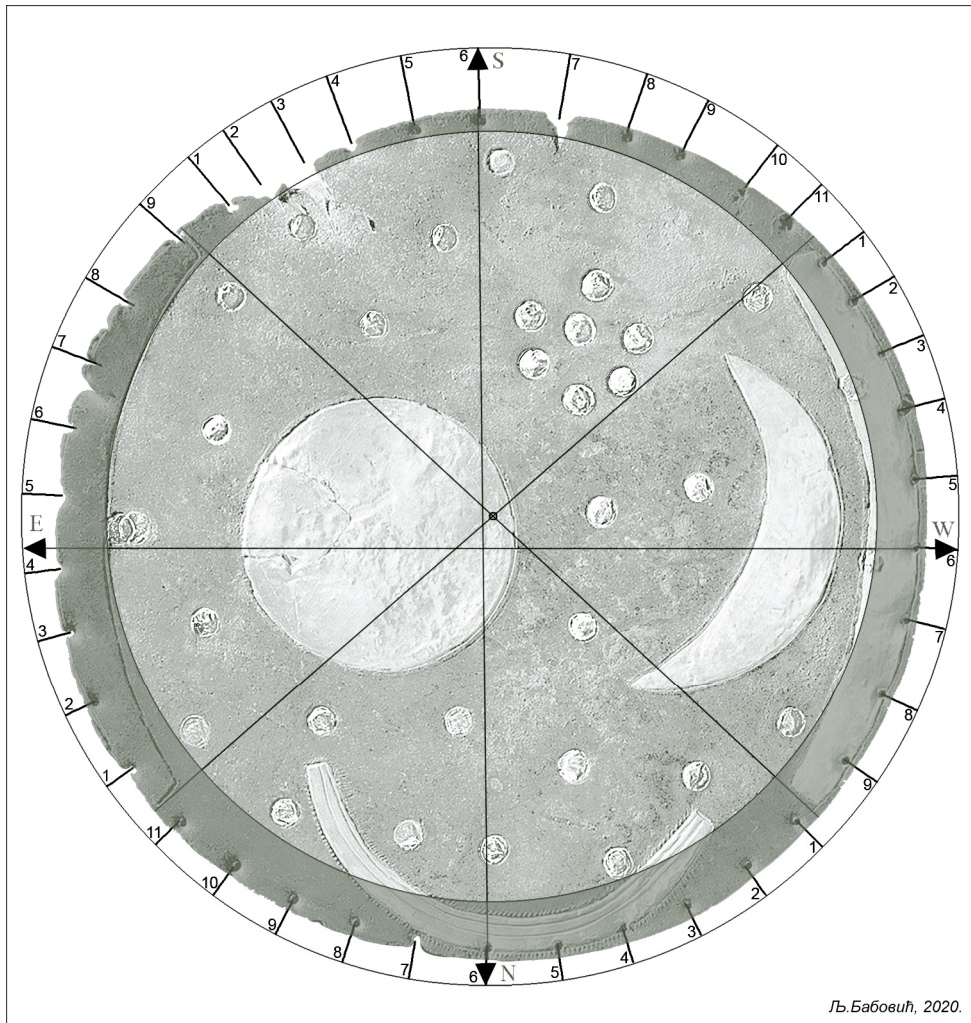
... „А кад је о свемиру реч, изнова треба испитати према којем га је од два узора његов градитељ израђивао... Свакоме је јасно да је посматрао оно вечито: јер, козмос је налепши од свега што је постало, а његов творац најбољи од свих узрока (Тимај, 68:28ц, 29а)

... бог га је саставио као једно видљиво живо биће које унутар себе садржи сва жива бића њему по природи сродна“ (Тимај, 71:31а)

слој IX : ПОД КУПОЛОМ НЕБА (сл. 1а)

Овоидно тело *Диска* (дијаметра око 32 цм), рађено од бронзе (трећег метала по сакралности), дискретно је спљоштено на половима, дајући елипсоид, сочивасто обликован са предње стране а заравњен са задње, сужен при ободу, оличавајући остварени свет. Дуж обода *Диска* реализовано је 40 рупица, неједнаког размака, за означавање примарног координатног система као и за праћење и бројање, мислимо, сакралних дана. Унутар овоидног тела *Диска* реализован је круг хоризонта куполе неба, на чијем истоку и западу стоје златним лимом опточени лукови *Капија* излазака и залазака Сунца и Месеца, одређујући унутрашњом страном линије видљивог хоризонта неба, док спољном страном, залазе у онострани појас, мисли се Океанских вода. *Ове Златне капије* видљивих излазака и залазака Сунца и Месеца, одређују и границе небеских простора: истока и запада, севера и југа, у чијим ободним површинама (границама) се налази дефинисани број рупица: на истоку и западу по 9 ($9*2=18$), северу и југу по 11 ($11*2=22$), односно у просторима, по цезурама полуоса, по 20 ($9+11=20$, $20*2=40$).

Координатни систем (знан и видљив у реконструкцији) основ је за реализовање граница небеских простора, одређених луковима *Капија* истока и запада, као и положаја других маркантних тачака, којима се реализује ситуација на локалном нивоу (Schlosser, W.: 2003, 28-33 Gasch, N.: 2005, 1-13). Центри ових координатних система одређују и границе круга куполе неба; полазећи од унутрашњих граница *Капија*, постигнуто је смештање свих присутних симболичких реалитета (и два скривена испод лука западне *Капије*) у границе поткуполног небеског свода, осим *Сунчеве барке*, која делом залази у онострано.

Слика 1а: Диск из Небре, слој IX: Под куполом Неба.

У простору истока, залазећи делом у просторе: југа, запада и севера, реализован је *Велики кружни диск*, прекривен златним лимом, мислимо Сунчев диск, у зенитном положају- епифанијској тачки, коју досеже око подне, на дан летњег солстиција (око 22. јуна). У истом простору истока, присутно је 5 ($1+2+2=5$) малих кружних дискова, опточених златним лимом, симболичких слика светлог и осветљеног небеског тела као и један урезан круг (величине малих дискова), који стоји на линији И-3 (мислимо симболичка слика Месеца), делом преклапајући на истом положају мали златни диск Сунца, док источном страном, додирујући је, смешта се испред лука *Источне капије*, чиме се број присутних елемената повећа на 6 ($5+1=6$).

У простору југа, куда се Сунце привидно ретрогадно креће, реализовано је 5 малих златних дискова у одређеном распореду ($2+1+2=5$), у односу на карактеристичну кружну скупину од 7 малих златних дискова, који формирају круг са тачком у средини ($1+6=7$), постављену у сегмент J-J3 која, са већ поменутих 5 малих дискова, даје у збиру број 12 ($5+7=12$).

Средином простора запада, близу лука *Каније* заласка Сунца, реализована је *Велика лунула* српастог облика, опточена златним лимом, мислимо једна од фаза при догађају делимичног помрачења Сунца. Асоцијација на прву појаву Месечевог српа на западу, и почетак рачунања Месечевих фаза и револуција (при рачунању Месечевог календара), је привид, који ће бити образложен (Schlosser, W.: 2003, 28-33; Gasch, N.: 2005, 1-13). Испред и иза *Лунуле* Сунца у помрачењу (слој VI), реализована су 4 ($2+2=4$) мала златна диска, односно 6 ($2+2+2=6$), урачунавајући 2 скривена/невидљива мала диска која су прошла хоризонт видљивог и ушла у лук *Каније* запада, нашавши се испод златног лима, па се у одређеној равни посматрања њихово присуство негира.

У простору севера, заузимајући средишњи положај реализована је златним лимом опточена, сферичног облика, попут пехара, Сунчева барка /*Крилати пехар*, какву је према митском предању исковао бог Хефест, богу Сунца Хелију (Срејовић, Д.; Цермановић, А.: 1989, 456-457). Лучнога дна (означена са два паралелна, подужна лучна уреза) у статусу је кретања, у ретроградном смеру (од запада ка истоку), што је наглашено издигнутим прамцем барке као и кратким, закошеним урезима (дуж ивица барке), која својим газом залази иза хоризонта видљивог, пловећи кроз воде Океана. Изнад и делом испред Сунчеве барке, реализовано је укупно 9 малих златних дискова ($1+8=9$) у поретку правилног растера ($2+2+2+2=8$, $8+1=9$).

Описана представа на лицу *Nebra disk*-а карактерише сваки простор света, са својим феноменима и бројчаним скуповима, којима се симболички образлажу догађаји божанске историје. На лицу *Диска*, без великих апликација, присутно је укупно 30 малих дискова, који рачунати од истока у ретроградном смеру дају бројеве: $5+12+4+9=30$, што је број дана у Сунчевом месецу дана, који за 12 месеци износи 360 ($30\text{д} \cdot 12\text{м}=360\text{д}$) колико траје Сунчева тропска година, како се рачунало у Старом Египту већ од 2773 год. пре н.е. са додавањем 5 дана на крају године (Whitrow, G.J.: 1993, 41). Број од 40 рупица на ободу *Диска*, износи такође Сунчев годишњи календар $40 \cdot 9=360\text{д}$. Збир малих дискова и рупица дају број 70 ($30+40=70$) а $70 \cdot 5=350$, што је број дана сидеричке револуције Месеца од 28д, који за 12,5м дају 350д са недостајућих 15д до краја године, од око 365д. Збир рупица и урезан круг (на истоку) дају број 41 ($40+1=41$), који износи сидеричку револуцију Месеца у астрономском трајању у дан и сат : $41 \cdot 8=328$; 27д и $7 \cdot 12\text{ч}=328\text{д}$, са недостајућих 37 дана до краја године.

Диск, са великим апликацијама има: 30 малих дискова и 5 великих апликација, који сабрани дају број 35 ($30+5=35$); ако се овоме броју дода један урезани круг, добија се број 36 ($35+1=36$); 40 рупица на ободу са 1 урезаним кругом (по симболичкој аналогiji) дају број 41 ($40+1=41$). Сви

наведени бројеви су календарометријске природе: бројеви 30 и 40 износе Сунчев годишњи календар од 360 дана, а бројеви 35 и 41 износе лунарне календаре и то сидеричке револуције Месеца: $35 \cdot 10 = 350$, је број који се добија када се обрачунски број од 28 дана помножи са $12,5\text{м}$: $28\text{д} \cdot 12,5\text{м} = 350\text{д}$ са недостајућих 15д до краја Сунчеве године, од око 365 дана. Када се број 41 помножи са бројем 8 добија се број 328 ($41 \cdot 8 = 328$), што је број дана сидеричке револуције Месеца, у дан и час: 27д и $7\text{ч} \cdot 12\text{м} = 328\text{д}$ са недостајућих 37 дана, који се добија збиром присутних ликовних ентитета: 32 мала диска и 5 великих апликација дају у збиру број 37. Дуални, календарометријски број 36, износи и Сунчев и Месечев годишњи календар: $36 \cdot 10 = 360\text{д}$ са недостајућих 5 дана до краја Сунчеве године; $36 \cdot 9 = 324\text{д}$, што је број дана сидеричке револуције Месеца, рачунате без сати: $27\text{д} \cdot 12\text{м} = 324\text{д}$ којима до краја Сунчеве године интеркаларно треба додати 41 дан, број који је на лицу *Диска* такође присутан.

Ако се посматрају простори страна света са својим бројчаним означеностима (мали дискови и рупице по ободу), по хоризонтали, исток-запад и вертикали, југ-север, без великих апликација, добијају се бројеви такође календарометријске природе. Тако се на истоку има: $5+9=14$, $14+1$ (урезани круг)=15; западу: $4+9=13$; југу: $12+11=23$; северу: $9+11=20$. Прегледније изнето: И=14,15; 3=13; Ј=23 и С=20 су бројеви којима се карактеришу одређене стране света, изражавајући одређене астрономске феномене: 14 је половина дана, обрачунског броја дана сидеричког месеца дана ($14 \cdot 2 = 28$ дана); 15 је број половине дана Сунчевог месеца дана ($15 \cdot 2 = 30\text{д}$); 13 је број месеци у години, са интеркаларним месецом, при поступку хармонизације соларног и лунарног календара; 23 је број односан на завршетак треће Месечеве фазе а број 20 је половина од сакралног броја 40, соларног карактера а дуалне структуре, што је видљиво у распореду рупица по странама света ($9+11=20$, $20 \cdot 2 = 40$, $40 \cdot 6 = 360$). Када се саберу изведени бројеви на истоку и западу добија се: $14+13=27$; $14 \cdot 2 = 28$ или $15+13=28$; $14+15=29$; $15 \cdot 2 = 30$ што представља комплет лунарних и соларног календара изражених у данима (без сати), који се рачунају на следећи начин: $27\text{д} \cdot 13\text{м} = 351\text{д}$, са недостајућих 14д; $28 \cdot 13\text{м} = 364\text{д}$, са недостајућих 1 дан; $29\text{д} \cdot 13\text{м} = 377\text{д}$, са вишком од 12д и $30\text{д} \cdot 12\text{м} = 360\text{д}$ Сунчеве године, са недостајућих 5 дана.

Према изложеним анализама видљиво је да је презентно лице *Диска-а* дуално: соларно и лунарно у целини (број 36), односно примарно соларно (бројеви 30 и $20+20=40$) са становишта календарометрије (Плутарх.: 2008,117:75). Амбивалентни однос соларног и лунарног, присутан и евидентан у стурктури *kosmosa* (изражен симболичким језиком религијског) видљив је и у крајњем свођењу дискутованих бројчаних скупова, који као низ: 4,5,9,11,12 гради непарним бројевима број 25 ($5+9+11=25$) а парним, број 16 ($4+12=16$), од којих је број 25 половина хармонијског броја 50 ($25 \cdot 2 = 50$) а број 16 ($8 \cdot 2 = 16$), бројчани израз присуства два теофана ентитета Сунца и Месеца.

Сведени даље збрајањем, број $25=[7](2+5=7)$ као и број $16=[7](1+6=7)$, своде се на исти бројчани исказ - 7. Овај „*божански број*“ збројен теософски, односан је на број 28 ($1+2+3+4+5+6+7=28$) састављен од $16+12=28$, односно, број 28 сведен, износи број [10]: $28(2+8=10)$ (Diels, H.: 1983, 349-353, Filolaj).

Ако се посматра лице *Диска* у збиру, са свима нумеричко – симболичким скуповима (без ликовних апликација) има се број 73 (32 мала диска са урачуната 2 испод *Катије* запада), 40 рупица и 1 урезани круг, дају наведени број, који износи годишњи број дана Сунчеве просте године, од око 365 д ($73*5=365$), што означава и именује *Диск* примарно соларним а секундарно дуалним, лунисоларним. Када се број 73 сведе збрајањем, добија се број 10 „*савршени број*“, који садржи исти број парних и непарних бројева: $1+2+3+4=10$: ($1+3=4$, $2+4=6$, $4+6=10$) који као бројеви означавају: 1-тачку, 2-црту, 3-троугао а 4-пирамиду/ватру, оличавајући као бројчани низ ($4+3+2+1$) сакралну геометријску слику- троугао и структуру *tetraktys* Питагорејаца (Riffard, P.: 1989,397).

Када се присутни бројеви на лицу *Nebra disk*-а теософски сведе, добија се низ сведених бројева: $30=[3]$; $32=[5]$; $40=[4]$; $41=[5]$; $70=[7]$; $72=[9]$; $73=[10]$; када се саберу парови добија се следећи низ: $3+5=[8]$, $4+5=[9]$, $7+9=[16]$, $16=[7]$, $10=[10]$;односно: 8,9,7,10; потом поново сабрани дају бројева: $8+9=[17]$, $7+10=[17]$; број 17 сведен, даје број [8] па се има: $8+8=[16]$, а број 16 сведен даје број [7] ($1+6=7$), који збројен даје број 28 ($1+2+3+4+5+6+7=28$) а број 28 сведен, даје број [10] ($2+8=10$), питагорејски „*савршени број*“.

ПОСТАНАК БОГОВА-ХИПЕРИОН И ТЕЈА

*Теја сјајну Селену и великог Хелија роди,
И Еоју што сја смртницима свима на земљи,
а и бесмртним боз'ма, владарима пространог неба.
Хипериону она у љубави бјеше подлегла*

Хесиод (крај VIII века п.н.е.):1975,19:371-374

Грчки бог Сунца Хелије (Ηλιος) син титана Хипериона и Теје, брат богиње Месеца Селене (Σελην) и Зоре (Ηως), у бљештавој одећи и златним кочијама се свако јутра диже из Океана, да боговима и људима дарује светлост новог дана (Срејовић, Д; Цермановић, А.: 456, 457). Путује квадригом по утврђеној стази преко небеског свода а увече стиже на запад, где се спушта у таласе Океана. У земљи Хесперида испреже коње, купа их и храни, улази у златни, крилати пехар (Хефестово дело) који га великом брзином враћа на исток, до палате од злата и бронзе, сјајне као ватра. У њој се Хелије одмара, док Зора не отвори врата својих одаја и Зорњача почне да бледи; бог Сунца позива Хоре (Ωρι) да упрегну крилате коње пламеног даха,

у четворопрегну двоколицу, настављајући неуморно свој дневни и годишњи пут у цикличном ритму. Будући божанство светлости и топлоте, које својим кретањем и положајима одређује просторе света (исток, запад, југ, север), осе и полуосе, ритмичну смену дана и ноћи, дужину њихових трајања као и смену годишњих доба, њихове почетке и завршетке, утемељујући собом временско- просторне координате бивства. „Као око дана (симбол : круг са тачком у средини), као бог који све види и све чује, Хелије је очевидац свих догађаја, савест човечанства и сведок истине“.

Поливалентно присутна бројем и ликовно симболички, богиња Месеца – Селена, сестра је а „неки кажу супруга или љубавница бога Хелија“, видљиви је метрум времена; господарица је вода и биоритма Природе, и једно је од двога у дуалном поимању палеохронометрије (Срејовић, Д.; Цермановић, А.: 1989, 378; Фролов, Б.А.: 1974, 67-93, 118-146). Људском оку видљива божанска лепота Селениног лика „знамење је људском роду“; кад окупа своје лепо тело у Океану и обуче сјајне хаљине, вози се кочијом по звезданом небу, разливајући тајанствено плаву, рефлексну светлост по целој свету. Будући да су сложене путање кретања и изласци и заласци Месеца у аритмији са Сунчевим, то се Месечеве фазе и револуције у календарометријском систему хармонизују и исказују обрачунски (Whitrow, G. J.: 1993,13-102; Бабовић, Љ.: 2016,331-368).

У трагању до основа календарометријских елемената и бројева, упутно је било потражити их у митским историјама божанстава Сунца и Месеца. Бог Сунца Хелије је са Океановим кћерима: Персеидом имао два сина и две кћери, а Клименом, једног сина Фаетонта и пет кћери; са нереидом-Неером две златокосе кћери (Лампестију и Фаетусу) које су чувале очеву крда белих говеда, са златним роговима и стада белих оваца, од по 7 крда/стада, са по 50 говеда/оваца, на острву Тринакија; са нимфом Родом (*Rosa* – ружа, епоним острву Родосу) имао је 7 синова и 1 кћер Електрију (Срејовић, Д., Цермановић, А.: 1989, 456-457).

Сходно наведеном, синова је имао $10 (2+7+1=10)$ као и $10 (2+5+2+1=10)$ кћери, који заједно дају број $20 (10+10=20)$, што је основа Сунчевог годишњег календара: $20*2=40$, $40*9=360$. Ако се низ од 10 синова $(2+1+7=10)$ зброји, добија се број $32 : 2 (1+2=3); 1=1; 7(1+2+3+4+5+6+7=28)$. Збројен број 28 даје бројеве: 16 $(1+3+5+7=16)$ непарних +12 $(2+4+6=12)$ парних бројева, који дају број $28 (16+12=28)$, који сабран са претходним у низу, даје број $32 (3+1+28=32)$. Ако се исти поступак збрајања спроведе на низу од 10 кћери $(2+5+2+1=10)$, добија се број $22: 2 (1+2=3); 5 (1+2+3+4+5=15); 9 (1+3+5=9)$ непарних бројева и 6 $(2+4=6)$ парних бројева, дају број $15 (9+6=15); 2 (1+2=3); 1=1$, који када се саберу сви, дају број $22 (3+15+3+1=22)$. Када се саберу бројеви синова и кћери добијених збрајањем, добија се број $54 (32+22=54)$ а број $54*6=324$, што је број дана сидеричке револуције Месеца, рачунате на $27д*12м=324д$, са недостајућих 41 дан до краја Сунчеве године, од око 365 дана.

Посматрано појединачно Хелије са Персеидом има два сина и две кћери, које у поступку збрајања дају број 6:2 ($1+2=3$); $2(1+2=3)$; $3+3=6$ а са Клименом, једног сина и пет кћери, укупно шесторо деце, чији бројеви према поступку збрајања дају број 16: $1=1$; $5(1+2+3+4+5=15)$; $9(1+3+5=9)$ непарних и $6(2+4=6)$ парних бројева дају број 15, а $15+1=16$, који увек указује на присуство два божанска небеска тела. Хелије са Неером има 2 кћери, које чувају по 7 крда/стада од по 50 говеда/оваца, које се нити множе нити умиру. Наведени бројеви Хелијевих заветних животиња износе у оба случаја број 350 ($50*7=350$), што је број дана сидеричке револуције Месеца рачунате на: $28д*12,5м=350$ дана, којима недостаје 15 дана до краја Сунчеве године, од око 365д. Ако се број од 50 заветних животиња (говеда или оваца) сабере са 2 Хелијеве кћери, добија се број 52 а $52*7=364$, што је број дана такође сидеричке револуције Месеца, од обрачунских 28 дана, помножених са 13 месеци, што даје број 364 дана: $28*13=364$ д, са недостајућим једним даном до краја године. Са нимфом Родом, са којом се Хелије сјединио одмах по изласку острва Родоса, из морских таласа, Хелије је имао 7 синова и 1 кћер, укупно 8 ($7+1=8$) деце. Када се ови бројеви разложе збрајањем добија се број 29: $7(1+2+3+4+5+6+7=28)$; $16(1+3+5+7=16)$ непарних и 12 ($2+4+6=12$) парних бројева дају у збиру 28 ($16+12=28$); $28+1$ кћи = 29, што је број дана синодичког месеца, који за 12 месеци гради 348 дана ($29д*12м=348$ д), којима недостаје 17д, до краја године од око 365 дана.

Из изложеног је видљиво да су у митолошкој грађи о богу Хелију, његовим везама са четири божанска бића, Хелијадима и Хелијадама, нумеричким елементима изнете календарометријске чињенице, соларне (20) и лунарне природе (27,28,29), обухватајући сидеричке и синодичку револуцију Месеца, рачунате астрономски у дан, као и обрачунски, у оквирима од 12, 12.5 и 13 месеци.

Друго божанство, небеско тело богиње Месеца-Селене, чује су лунације метрум недеље дана (7д), месеца дана (око 27д и 7ч и 29д и 12ч) као и годишњег броја дана (у оквиру месеци Сунчеве године, од 328 и 354 дана), такође у својој митској историји носи календарометријске бројеве. Са смртником Ендимионом родила је 50 кћери, што је основ за обрачун сидеричке револуције Месеца, од 350 дана ($50*7=350$) односно: $28д*12,5м=350$ д, са недостајућих 15 дана до краја Сунчеве године (Срејовић, Д.; Цермановић, А.; 1989, 132). Исти број дана износе сабрана деца Хелија и Селене: $50+20=70$, $70*5=350$ – лунарни календар, док соларни календар износе кћери: $10+50=60$, $60*6=360$ дана. Хелије, Селена и њихова деца, граде у збиру број 72 ($1+1+20+50=72$), а $72*12=360$ дана, којима на крају године треба додати 5 дана (Diels, H.: 1983, I, 353-356:14-22).

СЕЛЕНИ

*О Селени ми вјечној, дугокрилој казујте, Музе,
 Кћери Зеуса Кронида милореке, зналице пјесме!
 С ње се свјетлост шири по земљи што на небу свијетли,
 С њезине бесмртне главе. Од сјајног Селенина свјетла
 Настане голем украс. Од златнога њезина вијенца
 Таман уздух заблеста, а њезини проспу се зраци
 Лијепо тијело своје кад окупа у Океану
 Те се у хаљине сјајне обуче - дивна Селена,
 Кад високоврате јошите и сјајне упрегне ждријепце
 Па силовито напријед љепогриве потјера коње
 У по мјесеца, ноћу. И круг јој се испуни вељи.
 Најбљештавије зраке, кад расте, блистају тада
 С неба. А такав је мјесец смртницима знамење и знак.*

.....
Хомерове химне (VII-III век п.н.е.) 1975, 115

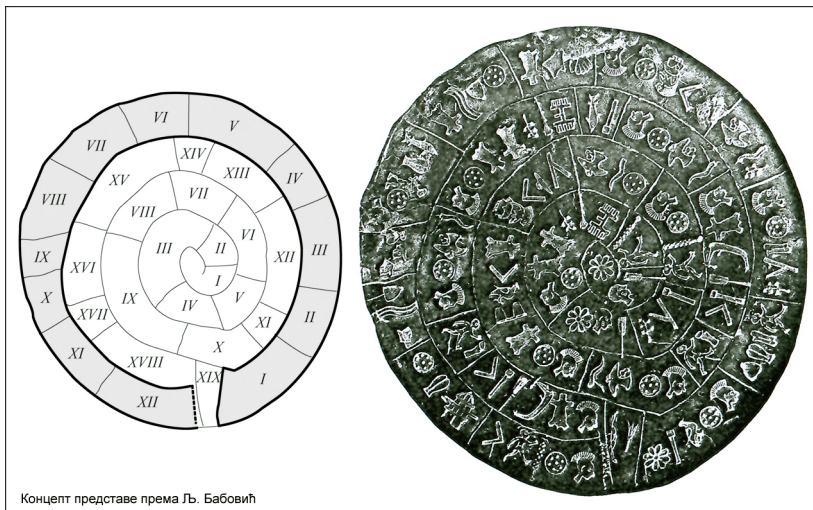
*ПРВИ БОГОВИ: ЗЕМЉА (ГЕЈА) И НЕБО (УРАН)
 Роди неплодно Море такођер, што хучећ набуја,
 Ал' га без љубави роди, без љубавне жудње, а онда
 С Ураном леже и роди Океан дубоких вира.*

Хесиод (крај VIII века п.н.е.): 1975, 12: 131-133

КОМЕНТАР: Представа на *Nebra disk*- у реализује симболичку представу небеског тела Земље (Гаиа) обухваћене Небом (Ouranos) кружног хоризонта, обрубљеног Океанским водама (Срејовић, Д.; Цермановић, А.: 1989, 302-303). Великим златним апликацијама образлаже се симболички и ликовно теонаратив бога Сунца Хелија, у његовом привидном дневном и годишњем кретању, којим осветљава остварени свет-*kosmos*, у класичном смислу речи. Бројем и распоредом малих златних дискова, симболизују се Сунцем обасјани дани (број 30) а ноћи са Месецем (број 32), који рефлектује Сунчеву свјетлост. Распоредом и бројем симболичких елемената унутар 9 теофаних слојева, календарометријски се образлаже присуство двају бажанских ентитета на небу, у нијансираном астрономском контексту, којима се прате теогони догађаји. При овоме, поред астрономских чињеница, односних на небеску механику, свима бројчаним скуповима и низовима доминира метафизичко- нумерички исказ, адекватан теофаном догађају, приказан као: симбол, метафора, алегорија, асоцијација, при чему су: двосмисленост, двозначност, привид и опречност присутни при исказу посматраног реалитета. Доминирајући ликовни елементи на лицу *Диска*, асоцирају на културне утицаје Старог Египта: Сунчев диск (симбол бога Сунца-Ра), Хефестов крилати пехар (Сунчеве лађе, којима се диск бога Сунца-Ра

превози преко вода небеског Нила), појам и постојање Капија кроз које божанство Сунца пролази (истина, другачије архитектоники) као и постојање малог хексагона, присутни су у ареалу егејских култура III/ II мил. пре н.е. (Египатска књига мртвих; Вишић, М.: 1989, 5-53; Straoegipatski mitovi; Matje, М.Ј.: 2004,167-258)

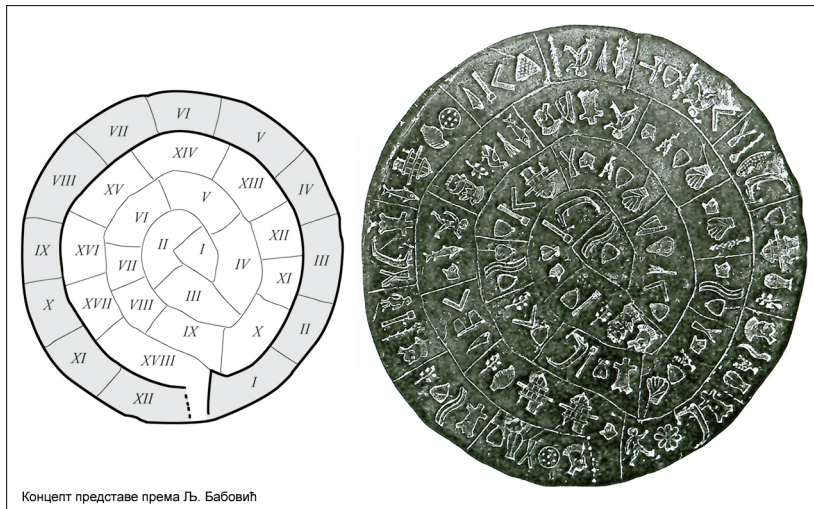
Међу симболичким и ликовним елементима, највише пажње привукла је кружна скупина од 7 малих златних дискова, идентификована и протумачена као сазвежђе Плејада (Schlosser, W.: 2003,34-40; Hansen, R.: 2006 (2007), 289-304). У раду се овај симболички и нумерички скуп посматра обликом/ графемом небеског тела бога Сунца (круг са тачком у средини), какав је присутан у религијској уметности праисторије, а у нумеричком смислу, соларно-вирилном карактеру истога божанства. Идентичну скупину, смештену у нацртани круг, симбол *kosmos*-а, налазимо у познатом *Phaistos disc*-у (лок. Phaistos, Крит, Грчка) као и двома златним дијадемама из *Mycenae* (Пелопонез, Грчка).

Слика 16: Диск из Фестоса, страна дана (Крит, Грчка).

Диск из Фестоса (око 1850-1600. год. пре н.е., сл. 16,в) означен је на обе стране пиктограмима, тумачи се као годишњи календар значајан за религијске и пољоприведне потребе (Marinatos, S.: 1960, 69-70,72-73; Kilbourne-Matossian, M.: 2013, 235-264; Warren, P.: 1975, 91-110). Судаћи према концепту представа и избору приказаних 45 врста предмета, *Phaistos disc* се у раду посматра као годишњи календар ритуалних/ сакралних дана, посвећених божанствима Сунца и Месеца (Бабовић, Љ.: 2016, 358-362). Сочивасто тело диска, означено је на обема странама присуством троструко увијене *Змије*, у ретроградном смеру, са главом у центру а репом излазећим на ивицу, које окружује отворени прстен, подељен на по 12 поља-месеци, док су тела *Змија*: на страни дана, подељено на 19 поља (*Метонов*

циклус) а страни ноћи, на 18 поља (*saros* циклус). Оба поља и тела *Змија* су испуњена симболичким предметима у следећим бројевима: на страни дана, отворени прстен има 12 поља са 48 предмета, а тело *Змије*: 19 поља са 75 предмета; на страни ноћи, отворени прстен има 12 поља са 49 симболичких предмета, а тело *Змије* 18 поља, са 70 предмета. Присутним бројчаним структурама, могли су се извести: соларни календар од 360 дана; лунарни, сидеричке револуције Месеца у астрономском трајању, у дан и час (27д и 7ч) од 328д у години, као и иста револуција Месеца у обрачунском опсегу, од 28д, односно 336д у години као и синодичка револуција Месеца, рачуната на 29д и 12ч која у години дана, рачунатој на 12 месеци, износи 354 дана, са недостајућих 11 дана до краја Сунчеве године, од око 356д.

Концепт представе према Љ. Бабовић

Слика 1в: Диск из Фестоса, страна ноћи (Крит, Грчка).

У пределу дана, евидентира се мали хексагон/ „скупина 7“, у пољима спољног прстена 7 пута а у пољима на телу *Змије* 8 пута, укупно 15 ($7+8=15$). У простору ноћи, исти скуп је присутан 2 пута, и то у пољима спољног прстена, који сабрани са наведених 15, дају 17 приноса ($15+2=17$). Слободније интерпретирано, има се на кружној посуди 7 белих округлих приноса у групи: $1+6=7$. Исти приноси али у другачијим посудама, троугаоној и елипсојној, које се налазе у спољном прстену предела ноћи, износе бројеве: $1+3+5+5+7+7=28$ на троугаоној посуди и (делом реконструисано): $14+14+14+14=56$ истих белих приноса, у четири низа, на елипсојној посуди. Присутни бројеви: 15, 17, 28, 56 су календарометријски: 15 је соларни број, јер се њиме износи Сунчев годишњи календар: $15*2=30$ д, $30д*12м=360$ д; бројеви 28 и 56 су лунарни, јер се њима износи сидеричка револуција Месеца, рачуната на обрачунских 28 дана: $28д*12м=336$ д; $56*6=336$ д којима до краја Сунчеве године треба додати 29 дана; број 17 припада такође лунарној страни, означавајући разлику у сатима између

сидеричке револуције Месеца, рачунате у астрономском трајању, у дан и сат (27д и 7ч) и обрачунског броја дана – 28д за исту револуцију.

АПОЛОНУ ДЕЛФИЈСКОМ

ПРВИ АПОЛОНОВИ СВЕЋЕНИЦИ

*Тада пак Феб Аполон у души размотри својој
 Које би могао људе за свећенике довести
 Да би служили њему у Питу пуној стијена.
 О том размишљајући, на тамном угледа мору
 Брзу лађу и у њој множину људи ваљаних-
 Крећана из града Кноса из минојског, који ће Краљу
 Свете приносити жртве и одлуке Феб-Аполона,...*

*....на подигну олтар гдје море о обалу бије.
 Пошто запалише ватру и бијело принесоше брашно,
 Скупе се око олтара и помоле како им рече.
 Потом вечерат' узму крај лађе брзе и црне
 Лијући блаженим боз'ма, што живе на Олимпу, жртву.*

Хомерове химне (почетак VI в. пре н.е.): 1975, 76:388-397; 79:508-512

Две златне дијадеме из *Mycenae (Cytad. grave III, 1580-1500 год. пре н.е., сл. 1г, д)*, које се могу назвати „Сунчевом“ и „Месечевом“ према ликовним и симболичким елементима; хронометријски означене лунарним и соларним календарима, орнаментисане су елементима и припадајућим бројевима, који се разматрају: златним дисковима (са једним или два концентрична прстена око диска), ознаке положаја божанства/божанстава и мали хексагон, смештен такође у форму круга (Marinatos, S.: 1960,169; Mylonas, G.E.: 1957, 105-127, Warren, P.: 1975, 26-32).

„Сунчева дијадема“ (сл. 1г) састављена од 8 делова, реализује небеско тело форме елипсоида (вертикални пресек кроз диск), из кога зракасто зрачи 7 Сунчевих зрака, облика издужених троуглова. Тело дијадеме - диск, износи поље (облика диска) које обрубљује са горње и доње стране појас испуњен повратним спиралама. Унутрашње поље има 11 дискова, у концентричним круговима (у градацијама по величини, од средине према периферији) од којих су: код 5 дискова, кругови са флоралним и грануларним венцима, а 6 са венцима од гранула, између којих се налазе (у паровима горе-доле), по један мали диск, са прстеном од гранула, укупно 16 (2*8=16), такође у градационим величинама. Седам Сунчевих зрака диједеме, означени су са по 7 дискова (у градационој величини), од којих су прва 4 диска са флоралним прстеном, обрубљени снопом линија а по 3, само снопом паралелних линија, између којих (свих) се налазе мали дискови у паровима, са прстеном од

гранула, у броју 8 на свакоме зраку ($2*4=8$), тако да је сваки зрак означен бројем 15 ($7+8=15$). Посматрано нумерички, диск дијадеме је означен бројевима: 11($5+6=11$) и бројем 16 ($8+8=16$), укупно бројем 27 ($11+16=27$); зраци Сунца износе бројеве: 49 ($7*7=49$), 28 ($4*7=28$), 21 ($3*7=21$), и 56 ($7*8=56$), а сваки зрак број: 7 ($4+3=7$) и број 15 ($7+8=15$).

Слика 1г: Дијадема из Микене (Полопонеz, Грчка).

Сви наведени бројеви су календарометријски: дискови у концентричним круговима дају број 60 ($11+49=60$), мали дискови са прстеном (између њих) број 72 ($16+56=72$) а сваки зрак број 15 ($7+8=15$), што су бројеви који износе Сунчев годишњи број, од 360 дана: ($60*6=360$; $72*5=360$; $15*2=30$, $30*12=360$), што дијадему у целини, уз ликовну симболичност, карактерише Сунчевом. Бројеви: 27 ($11+16=27$), 39 ($28+11=39$) и 84 ($28+56=84$) износе лунарне календаре; сидеричке револуције Месеца исказане данима у астрономском (27д) и обрачунском броју (28д), рачунате у оквиру (12м) Сунчевих годишњих месеци или са уметнутим месецом (13м): $27*12=324$ д, са недостајућих 41дан; $39*9=351$ ($27д*13м=351$ д), са недостајућих 14д; $84*4=336$ ($28д*12м=336$ д) са недостајућих 29д, што календарски потврђује присуство богиње Месеца. Уз симболичка, ликовна и нумеричка означавања, као: флорални мотив (прстена), концентрични прстенови око диска Сунца (један у пару), и присуство сложених бројева, увек од непарног и парног ($3+4=7$, $5+6=11$) којима се износи валентност двају божанстава која осветљавају свет, овде се мислило и на вишезначну појаву привида нестанка Месеца и његово ново рођење, имајући у виду присуство синодичке револуције Месеца (у трајању од 29д и 12ч), исказану бројем 11 : 29д и

12ч*12м=354д, са недостајућих 11 дана до краја Сунчеве године од око 365 дана.

Слика 1д: Дијадема из Микене (Полопонез, Грчка).

Друга „Месечева дијадема“ (сл. 1д), рађена такође од златног лима, реализује диск у пресеку, са једним пољем, украшено симболичким мотивима Сунца: хексагон у кругу ($6+1=7$) „скупином 6“ ($5+1=6$) (величином мањом а такође у кругу), и мањим дисковима са прстеном од гранула, у три величине, као и симболичним мотивима Месеца: већи и мањи флорални мотив у кругу и *corona* на горњој ивици дијадеме, од 9 пластично формираних тела цветова, од по 4 листа (украшена наведеним мотивима), који у збиру дају број 36 ($9*4=36$). Наведени мотиви на диску дијадеме, реализовани су у три хоризонтална низа, која прате линију диска, у наизменичном поретку, дајући утисак раскошно уређеног и сређеног простора, префињеног натурално-лирског тона, као и претходна дијадема.

Бројчано исказано дијадема има: 10 ($1+2+3+3+1=10$) хексагона; 2 ($1+1=2$) „скупине 6“; 16 ($2+12+2=16$) малих дискова са прстеном и 12 ($2+3+3+3+1=12$) флоралних мотива у кругу, који се посматрају на следећи начин: 12 ($10+2=12$) симбола Сунца (хексагон) и 12 флоралних мотива (посвећених Месецу) граде број 24 (часа), присуства ових двају небеских тела на небу. Сунчеви и Месечеви симболи носе бројеве: $12+16=28$, који је број дана сидеричке револуције Месеца, у обрачунском оквиру, што за годину дана износи 336 дана, са недостајућих 29д у Сунчевој години, од око 365д. Када се број 28, сабере са бројем 12 (Сунчевих симбола) има се број 40 ($28+12=40$), који износи број дана у Сунчевој простој години од 360 дана ($40*9=360$). Цветна круница дијадеме носи број 36, који је дуалне природе: $36*10=360$ соларних дана у години а број: $36*9=324$ дана сидеричке револуције Месеца, рачунате у дан: $27д*12м=324д$, са недостајућих 41 дан до краја Сунчеве године.

Дискутованим аналогијама, показује се присуство симболичких и нумеричких мотива на *Диску из Небре* и у другачијем симболичком контексту, од до сада посматраних, а присутних у Критско-микенској

цивилизацији у времену трајања *Диска*. Разматране ликовне, симболичке и нумеричке објективације посматрају се као искази различитих тренутака у сакралној историји божанстава-небеских тела Сунца и Месеца.

слој VIII: ХЕЛИЈЕ И РОДА (сл.2)

Ликовна, симболичка и нумеричка представа овога слоја образлаже и поставља на структурне елементе, наратив и презентно лице *Диска*, ослобођено оних елемената који усложњавају препознавање приказаног догађаја.

ОДЕ, ОЛИМПИЈСКА VII

*Бајке старинске, што их створише људи,
ово нам кажу:
Једноћ су Зеус и богови дијелили земљу
на сињој пучини морске обале Рода
видјеле се нису, јер у морској дубини
скриваше се оток.*

IV.

*Сунца на састанку не бијаше,
и нитко за њ ждријеб за подјелу земље
извукао није, те пресвети оста без посједа свога.
Кад то Зеусу спомене он,
поново спреман Зеус за подјелу је био,
али бог сунца пристати није хтио,
већ Зеусу рече, да проматра,
како се земља с дна морског диже,
земља хранитељка људи и пријазна стоци.*

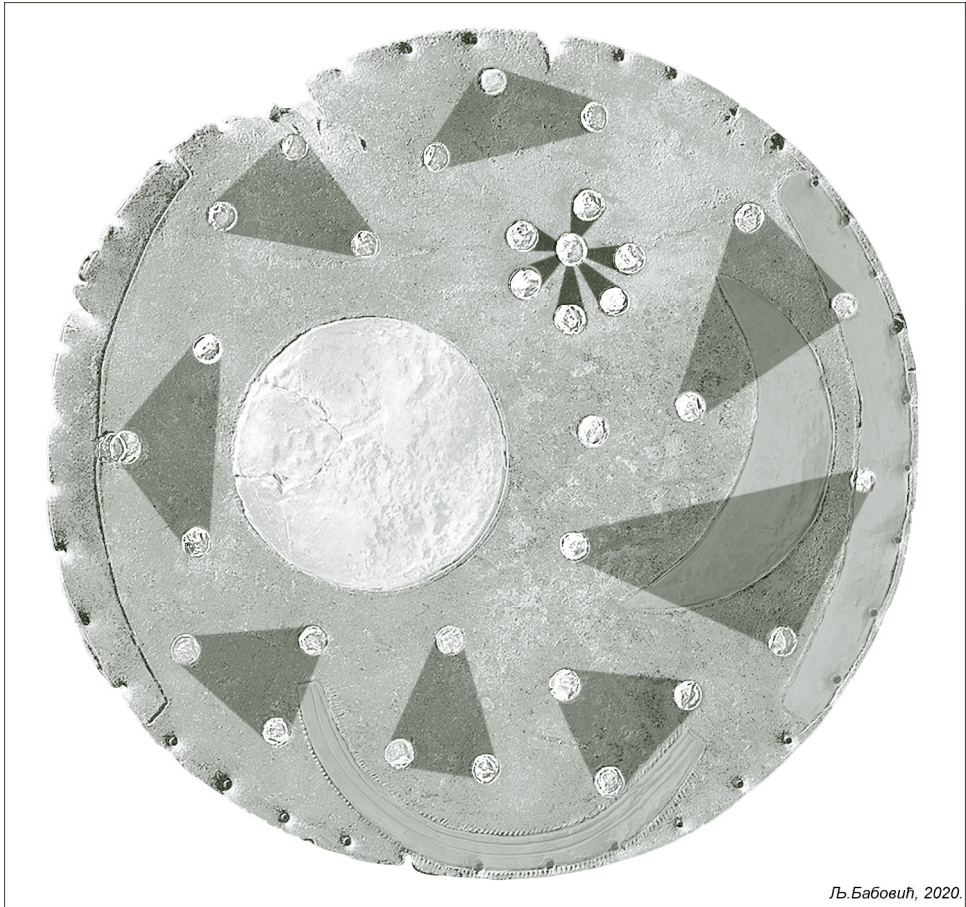
*Омах затим Лахеси рече с копреном златном,
да дланове уздигне к небу,
и свечану заклетву да изрекну бози,
да Кроновим сином се закуну,
да ће оток, кад на свијетло изрони небеско,
баштина његова вјечна бити.*

*(„Оток искочи из мора као цвијет и постане боравиште нимфе Роде
(Руже), кћери сунца и мора.“)*

*И сада отоком управља господар,
што жарке зраке рађа и што
коње с пламеним дахом гони.*

*Ту се једнога дана здружио с Родом
и седам синова изродио,
што умом најмудријим надарени бијаху.*

.....
Пиндар(око 518- око 442 год. пре н.е) ::1952,71-72:III E - IV C,A,E

Љ. Бабовић, 2020.

Слика 2: Диск из Небре, слој VIII: *Хелије и Рода*.

Уз седам синова, нимфа Рода је подарила Хелију и једну кћер Електрију (Срејовић, Д., Цермановић, А.: 1989, 370,455-456). Посматра се догађај израњања *острва-цвета* (мали хексагон), који симболички износи и број синова-7, уз које стоји и један мали златни диск (*кћи*), које посматра *Хелије* (велика апликација диска), окружени са 8 различитих троуглова (*таласа мора*), што се немирно повијају у ретроградном смеру. Бројчано исказано има се :8 троуглова, цвет од 7 малих дискова, 1 мали диск уз њих и 1 велики диск; цвет и троуглови дају број 15 ($7+8=15$) а са малим диском 16 ($15+1=16$). Могућа је и другачија комбинација: 8 је троуглова а 8 је цвет са једним малим

диск (7+1=8); 8+8=16, што је број који указује на два небеска бића: Сунце и нимфу Роду. Када се 8 троуглова помножи са бројем 3, добија се број 24 (8*3=24), а 24+1 (мали диск) дају број 25 (24+1=25), половину од сакралног броја 50; када се број 7 (цвет) помножи са бројем 3, добија се број 21 (7*3=21) а 21+24=45; када се помноже троуглови и цвет, добија се број 56 (8*7=56) а 56+25=81. Укупно, на посматраном слоју има 32 мала диска (24+7+1=32), који са 40 рупица дају број 72.

Сви изведени бројеви су календарометријски; соларни: 15, 45 и 72 и лунарни: 25, 56, 81. Бројеви: 15 (15*2=30, 30*12=360); 45 (45*2=90, 90*4=360) и број 72 (72*5=360) износе 360 дана обрачунског Сунчевог годишњег календара, док лунарни бројеви, износе сидеричку револуцију Месеца, али у различитим комбинацијама. Тако број 25 даје: 25*2=50, 50*7=350 а 350 дана износи сидеричка револуција Месеца, рачуната обрачунски на 28д: 28д*12,5м=350д са недостајућих 15 дана; број 56*6=336, што је број дана исте револуције, али рачунате у оквиру 12 месеци па се има: 28д*12м=336д са недостајућих 29д; број 81*4=324, колико износи сидеричка револуција Месеца у данима: 27д*12м=324д са недостајућих 41д до краја Сунчеве године, од око 365 дана.

Занимљиво је погледати, на које бројеве упућују бројеви 7 и 8 када се теософски зброје и сведу: 1+2+3+4+5+6+7=28; 1+2+3+4+5+6+7+8=36, од којих је први (28) лунарни а други дуални, јер је 36*10=360 соларни број, а 36*9=324 лунарни, чиме је и нумерички показано оно што је симболички приказано. Сведени бројеви 28 и 36 износе бројеве: [10] (2+8=10) и [9] (3+6=9), који у збиру дају број 19 (10+9=19), број година *Метоновог* циклуса; број 19 сведен даје број [10] (1+9=10), најсветији питагорејски број, којим је означена симболичко-математичка структура *tetraktys*-а.

КОМЕНТАР: Идентификовани наратив представе у Пиндаровој оди (Олимпијска VII) овде се посматра као митска, епска/лирска персонализована транспозиција, космогонијског догађаја стварања Земље, „божанског живог бића“, једној од 7 планетарних божанстава.

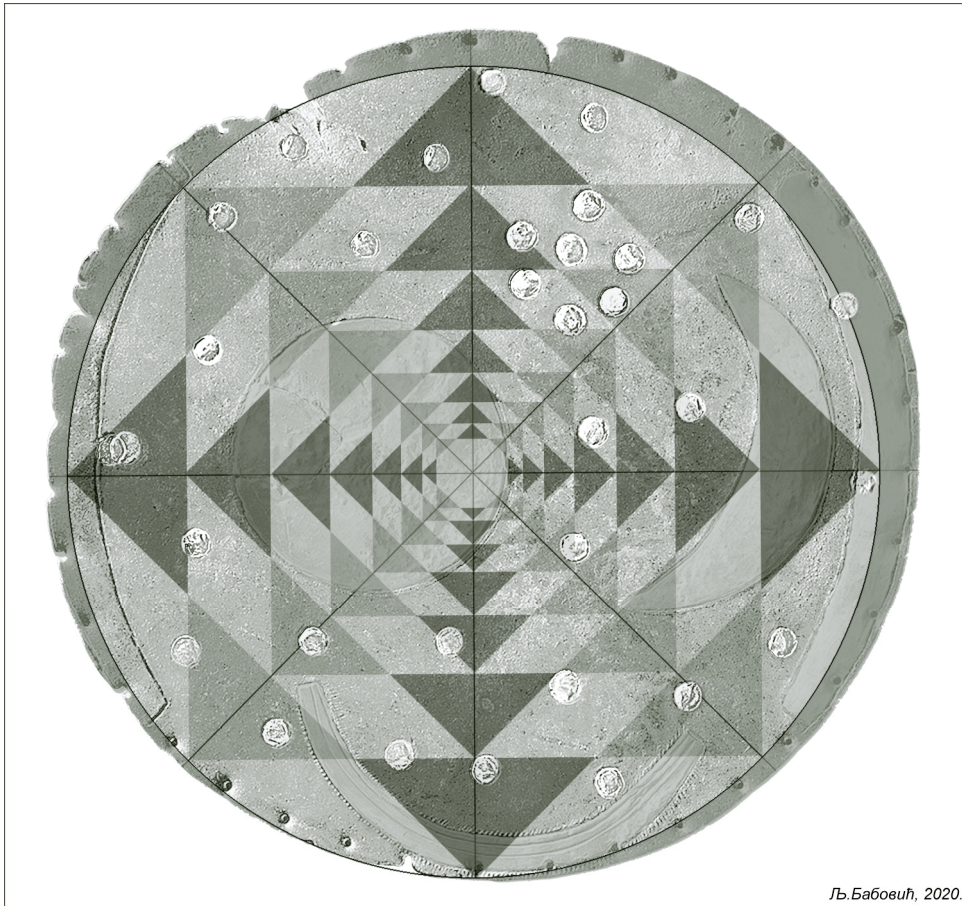
*Платон (428/7-348/7 год.п.н.е.), Тимај, одељак: Дело ума (70-87)
Земљу, међутим, нашу хранитељку, која се врти око саме осе протегнуте кроз свемир, одредио је за чувара и творца ноћи и дана, као прву и најстарију међу боговима што су се унутар неба родили. (Тимај, 79:40 ц)*

Јер, дани и ноћи, месеци и године пре постанка неба нису постојали... (Тимај, 76:37е)

...да би се време родило, рођени су Сунце и Месец и пет других звезда које се зову планете (луталице), за одређивање и чување временских бројева. (Тимај, 77:38д)

**слој I: ТЕТРАГОН И ОКТАГОН; ОРИЈЕНТАЦИЈА ПРОСТОРА И
ВРЕМЕНА (сл. 3)**

У сукцесији космогонијских актуализација овај слој се односи на дефинисање простора и времена, реализацијом симболичке геометријске слике *тетрагона/октагона* (према нанетим рупицама по ободу диск), који дефинишу осе: И-З, Ј-С, као и хоризонт куполе неба иза које *октагон* залази. Углом висећи квадрат (*тетрагон*) дефинише угловима осе света, док се са другим квадратом, у хоризонталном положају, гради композитни, просторни симбол- *октагон*, дефинишући границе полуосама света. Ако се *октагон* понови 7 пута у висину, сагради се купола неба, у којој је центар координатног система овога слоја и центар круга зенитне тачке, који се наслања на унутрашњу западну страну велике кружне апликације - диска Сунца. Квадрат по осама света обухвата 22 ($4+10+4+4=22$) мала диска док квадрат по полуосама света има 23 ($4+9+4+6=23$) мала диска, а 5 ($2+2+1=5$) малих дискова остају слобони, ван просторне фигуре.

Љ. Бабовић, 2020.

Слика 3: Диск из Небре, слој I: *Тетрагон и октагон; оријентација простора и времена.*

Нумерички речено, овде се има: $45 (22+23=45)$ мала диска у оквиру *октагона* и 5 ван њега, што даје број 50 ($45+5=50$); *Диск* у целини има 72 ($32+40=72$) мала диска са рупицама, што га карактерише соларним, јер је: $72*5=360$ д Сунчеве тропске године, којој се на крају године додаје 5 дана као што је и *октагон* у целини соларни: $45*2=90$, $90*4=360$, износећи Сунчев годишњи календар истога броја дана. Лице *Диска* се карактерише бројем 50 ($45+5=50$), који износи сидеричку револуцију Месеца рачунату обрачунски на: $28д*12,5м=350$ д, са недостајућих 15д до краја године.

Мање сложена симболичка слика на овоме нивоу дозвољава разматрање добијених нумеричких исказа, у смислу тражења метафизичких односноности. Број 22 календарометријски означава крај треће, значајне лунарне фазе – Уштап; сведен даје број [4] а број 4 =10 ($1+2+3+4=10$). Број 23, по истом поступку, износи број [5] ($2+3=5$) а збројен/сведен, даје: $5=(15)$, $15=[6]$, $6=(21)$, $21=[3]$. Када се саберу изведени бројеви, добија се број 13 ($10+3=13$); $13=[4]$ а $4=[10]$ *савршени*, питагорејски број.

Слика 3а: Колут света из Најеве циглане, задња страна (Панчево, Србија)

КОМЕНТАР: На *Колуту света из Хајеве циглане* код Панчева (Београд) (сл. 3а), који узорно, симболички и календарометријски износи соларни и лунисоларне календаре (на сочивастој страни лица), угравиран је са задње (заравњене стране), октагон-хелиограм, са тетрагоном унутар себе, образлажући симболички привидно годишње кретање Сунца у простору неба, са равnodневичким и солстицијалним-повратним тачкама (Babović, Lj.: 1999, 143-152). Октагон је симболички изведен са: 8 гирланди, 8 завојница и 8 кругова са тачком у средини (симбол Сунца). Датован између 1700.-1500.год. пре н.е. омогућава увид у канонски приступ календарометријским чињеницама, на предметима посебне хронометријске намене- дисковима, на којима је октагон основна временско-просторна одредница.

Платон (428/7-348/7 год.п.н.е.), Тимај, одељак: Дело нужности (88-112):

...Постоји биће, простор и постајање- троје које на три начина постоји-рођено пре постанка неба. А неговатељица постајања....чинила се на први поглед веома разноликом. (Тимај, 93:52e)

Време је, дакле, постало с небом да би,родивши се у исто време, у исто време и нестали ако до некаквог њиховог нестанка икада дође... (Тимај, 77:38ц)

Треће је пак вечити род простора, који не подлеже пропадању, а пружа боравиште свему што постаје (Тимај, 93:52б)

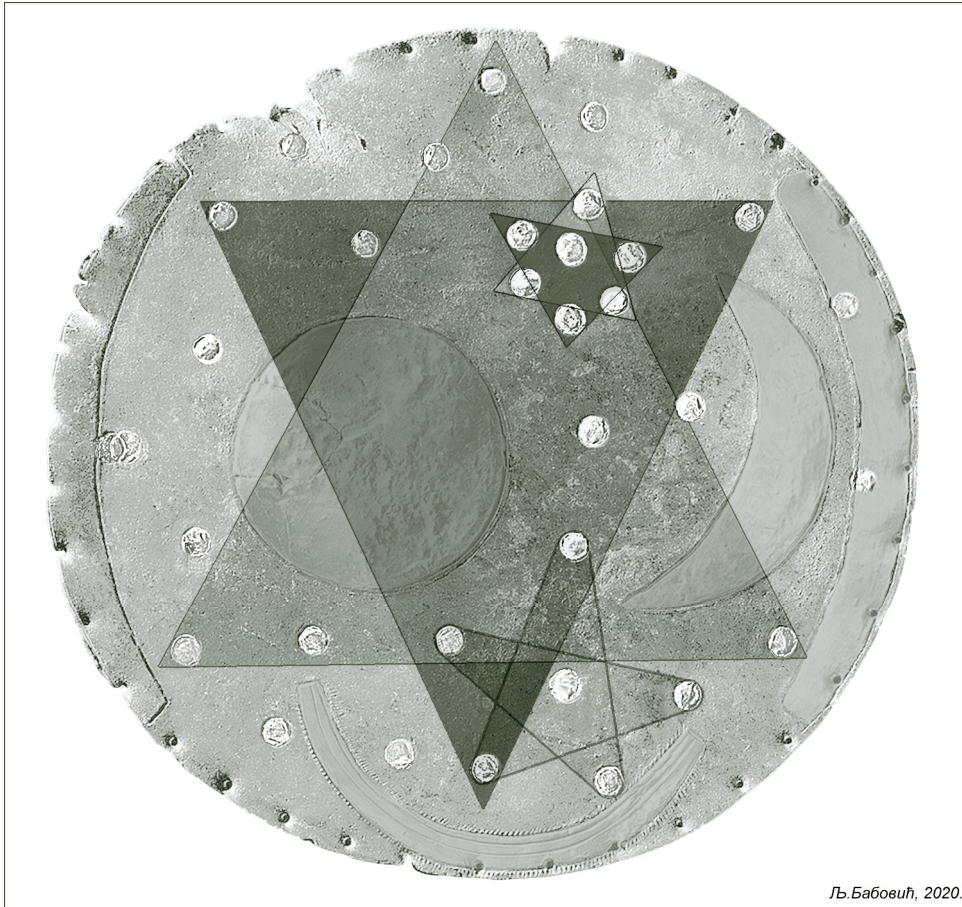
Када је пак наумљено да се овај свемир уреди, ватра, вода, земља и ваздух... су се у целини налазили у таквом стању у каквом се вероватно налази све из чега је одсутан бог ...бог их је најпре разлучио у ликове уз помоћ облика и бројева. (Тимај, 94:53б)

...ватра, земља, вода и ваздух су тела... сваки телесни облик има запремину..., запремину обавија раван... овичена равним странама, састоји се од троуглова. Сви троуглови воде порекло од два троугла, од којих сваки има по један прав угао и по два оштра... Један од тих троуглова има на два своја краја по једнак део (половину) правог угла, што је условљено двама једнаким странама... (Тимај, 94:53д)

слој II: ХЕКСАГОН И ПЕНТАГОН ;МАКРОКОСМОС И МИКРОКОСМОС (сл. 4)

Велики хексагон и две мале симболичке геометријски слике (мали хексагон и пентагон) смештени су у границе хоризонта неба, маркирани срачунатим положајима малих дискова. Својим обликом и структуром, велики хексагон инсистира на вертикали (J-C, C-J); равностраним троуглом окренутим на доле (симбол духовног принципа) и разностраним троуглом,

окренутим на горе (симбол материјалног принципа), градећи симболичку слику, изражену само математичким језиком метафизике (Плутарх.: 1990, II, 56:13). Унутар *великог хексагона*-макрокосмоса у простору J-J3, смештен је *мали хексагон* а у простору севера, *мали пентагон*, који излази и ван простора троугла (окренутог на доле), маркирајући својим положајем одређене тачке, у оквиру времена и простора.

Слика 4: Диск из Небре, слој II: *Хексагон и пентагон; макрокосмос и микрокосмос.*

У нумеричком смислу, *велики хексагон* је окарактерисан бројем 27: троугао окренут на доле обухвата 14 малих дискова, а троугао окренут на горе 13 малих дискова, те је: $14+13=27$; ван посматране симболичке слике налази се 13 ($3+2+3+5=13$) малих дискова. *Велики хексагон* са *малим хексагоном* и *пентагоном* износи 30 ($27+3=30$) малих дискова, при чему је тада ван описане симболичке фигуре 10 малих дискова, па се сада, у целини, има број 40 ($30+10=40$). Како су сви изведени бројеви календарометријски,

закључује се: да је *велики хексагон* окарактерисан лунарним календаром, сидеричке револуције Месеца рачунате на : $27 \text{ д} * 13 \text{ м} = 351 \text{ д}$ са недостајућих 14 дана до краја Сунчеве године, од око 365д, док са малим дисковима (ван своје симболичке фигуре), износи соларни календар: $27+13=40$, $40*9=360 \text{ д}$, карактеришући соларним посматрано лице *Диска*. *Велики хексагон* са малим *хексагоном* и *пентагоном* износи број 30 ($27+3=30$), такође Сунчев број дана у месецу, у години од 360 дана ($30*12=360$). *Диск* у целини, малим дисковима (32) и рупицама (40), карактерише соларни календар, од 360д ($32+40=72$, $72*5=360$).

Мали хексагон, смештен у простор југа, симболом (круг са тачком у средини) означава небеско тело Сунца; као графичка структура означава и небеска тела са Сунцем у центру ($1+6=7$); као теометријска форма и бројчана структура ($3+4=7$) припадајући је такође божанству Сунца. Састављен од првог непарног броја (мушког) и првог парног на квадрат, развијен збрајањем, даје број 28: $1+2+3+4+5+6+7=28$, где непарни бројеви дају збир 16 ($1+3+5+7=16$), а парни 12 ($2+4+6=12$), док се сами број 28, своди на број [10] ($2+8=10$), „савршени број“.

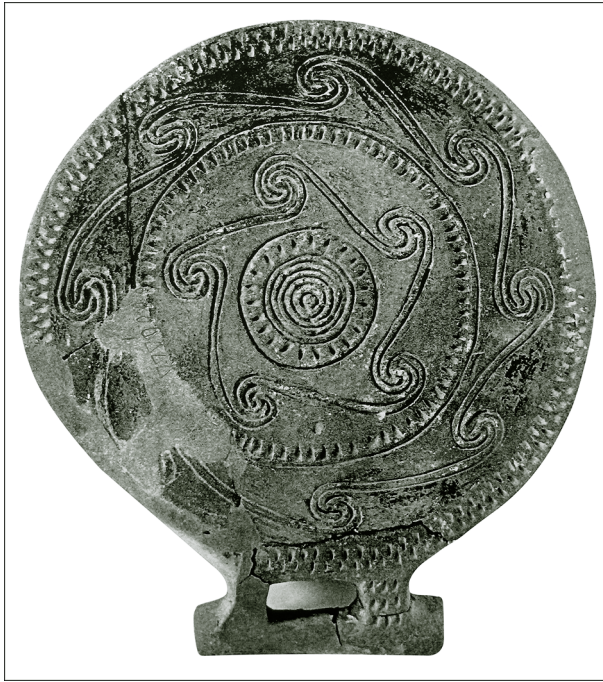
Мали пентагон, ситуиран у простор севера, излазећи половином у простор ван *великог хексагона*, састављен је од $5+1=6$ малих дискова (са центром у средини), такође је припадајући симбол небеском телу бога Сунца, у епифанијској симболичкој слици птице, раширених крила, како лебди у ваздуху, оличавајући летњу солстицијалну тачку (око 22. јуна), када Сунце досеже зенит, у својој годишњој путањи. Амблемска слика сокола раширених крила, са симболом Сунца у центру, асоцира на представу бога Сунца–Ра-Хорахте у религији и култури Старога Египта, овде симболичко-математички исказана, посредством култура бронзаног доба Егеје.

Број 6 збројен, даје број 21 ($9+12=21$), који сведен износи број [3]: 21 ($2+1=3$), први непарни број, мушке потенције, у природном низу бројева. *Мали хексагон* и *пентагон* заједнички дају број 13 ($7+6=13$), који се своди на број [4] ($1+3=4$), а број 4 је 10, према учењу питагорејаца, у нумеричко-геометријској а троугаоној конструкцији *tetraktys* –а ($4+3+2+1=10$). *Велики хексагон* са малим *хексагоном* и *пентагоном* окарактерисан је бројем 30 ($27+3=30$); овај број сведен и збојен даје следћу слику: $30=[3]$, $3=(6)$, $6=(21)$, $21=[3]$, први непарни број вирилне потенције (Плутарх.: 1990, I, 15-44, 25-26:8).

КОМЕНТАР: На ритуалној посуди са острва *Paros* (Грчка, око 2600-2200 год.п.н.е, сл. 4а) орнаментално означено дно посуде, облика елипсоида-диска, издељено је са 5 концентричних, симболичко-нумерички означених кругова-поља, којима се реализује годишње привидно кретање небеског тела Сунца, као и соларни и лунарни календари (Zervos, Ch.: 1957, 226-227; Tsikritsis, M., Moussas, X., Tsikritsis, D.: 2015, 135-149).

У средини диска реализован је *Сунчев штит*, облика круга са назубљеним ивицама-зрацима Сунца, унутар кога се налази пентагон, од 5

повратних, на спојницама ужљебљених спирала (изведених двојном линијом), при кретању у директном смеру. У средини пентагона, реализован је пластични диск, око кога се налази 5 пластично изведених концентричних прстенова, што даје број 6 ($1+5=6$), које обрубљује поље исијавајуће светлости Сунца, изведено са 23 кратка-зракасто постављена уреза, представљајући у целини *Сунчев амблемски* симболички склоп. Описани *Сунчев штит*, опасује кружно поље са 8 повратних *S* спирала (изведене исто као на пентагону), које се крећу такође у директном смеру, симболизирајући, међусобним ужљебљењима, поделу неба (осама и полуосама) на 8 простора света. Дуж обода дна посуде - диска, изведена је пластична цик-цак трака, мислимо представа вода Океана. Са спољне стране посуде (на вертикали зидова) изведено је такође 8 *S* повратних спирала, које дуж ивица зидова паралелно прате назубљени зраци Сунца.

Слика 4а: Ритуална посуда са острва Парос (Грчка).

Бројчано речено, на описаној ритуалној вази имамо бројеве: 6 ($1+5=6$) концентричних кругова са тачком у средини, обрубљена са 23 зраке, дају број 29 ($6+23=29$); 5 спирала пентагона и 8 спирала у пољу, које обрубљује *Сунчев штит*, дају број 13 ($5+8=13$), а помножени, број 40 ($5*8=40$). Спирале на зиду посуде - 8 и 8 на дну посуде, дају број 16, који указује на присуство још једног небеског тела уз Сунце, Месеца. Изведени бројеви су сви календарометријски: број 29, је број дана синодичке револуције Месеца, који за 13 месеци даје 377 д, са вишком од 12 дана до краја Сунчеве године

($29д*13м=377д$), а број 40 износи 360 дана у Сунчевој простој години ($40*9=360д$); *Сунчев штит* са пентагоном и Сунчевим диском у средини, 23 зраке Сунца и бројем 6, указују на време значајног епифанијског догађаја; досезање највише тачке на куполи неба, најудаљеније у простору севера, са најдужим трајањем дана у току године, што се пентагоном, мисли се и симболизује.

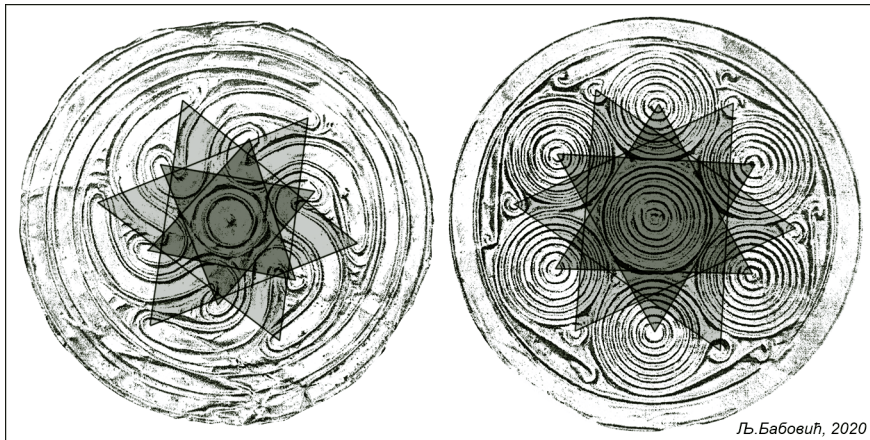
Слика 46: Колут света из Најеве циглане, предња страна (Панчево, Србија).

На *Колуту света- Диску из Најеве циглане* (Београд, сл. 46) на предњој страни диска (канонски организованом и симболички представљеном лунисоларном календару), око средишњег елипсоидног *Сунчевог амблема*, наизменично се ређају у концентричном поретку: 3 појаса и 2 траке, укупно 5 ($3+2=5$) простора (Babović, Lj.: 1999, 143-152, Бабовић, Љ.:2001, 53-82). У средини *Сунчевог амблема*, постављен вертикално, представљен је симбол птице грабљивице у статусу лебдења, полураширених крила и ногу. Реализован чисто математички, од 3 угаоне траке (симбол светлосне искре) испуњене убудима (такође стреластог распореда и значењског положаја унутар стреластог елемента); парни број увек стоји са леве стране стрелице а

непарни са десне, износећи увек непарни број стрелица, као и симбол птице у целини.

Нумерички речено, симбол птице граде три стреласти угла са по: 5 убода ногу ($3+2=5$), 7 десног крила ($3+4=7$) и 9 левог крила ($5+4=9$), дајући у збиру број 21 ($5+7+9=21$). којима је симбол птице окарактерисан. Ову хералдичку слику птице што лебди, обрубљује венац од 16 концентричних кругова, које са доње стране прати 16 двојних гирланди, истичући и симболичко-ликовним елементима присуство двају божанстава.

Међу гробним прилозима из *Mycenae* (citad. grave III, 1580-1500 год. п.н.е. сл. 4в) бројни су налази кружних плочица од златног лима, украшених разноврсним мотивима (цвет, животиња, свастика, небеска тела итд), од којих издвајамо два примерка, истичући хексагон са тачком у средини, као примарно композитни соларни симбол, којим се хармонизује кретање двају небеских тела/ божанстава Сунца и Месеца, аналогијама *Nebra disk* – у (Marinatos, S.: 1960, 171, fig. 202; Mylonas, G. E.: 1957, 106-109).

Слика 4в: Две дискоидне апликације из Микене (Пелопонез, Грчка).

У средини кружног поља диска, окруженог са два кружна прстена, реализована је композитна свастика, са по 6 зрака, које су савијене у ретроградном смеру, а у чијем центру се налази поље, са концентричним кругом са тачком у средини (симбол Сунца и Месеца у покривеном статусу). Почети и завршеци S извијених зрака Сунца, граде дупли - смакнути хексагон којим се износе бројеви: $7 (1+6=7) +6=13$, број односан на хармонизацију обрачунског кретања небеских тела Сунца и Месеца током године (интеркаларни месец), односно на дуално у *скупини* 7 (Плутарх.: 1990, I, 31-32:17; 35:21).

Друга плочица, орнаментално организована као и мали хексагон, састављена од $(1+6=7)$ концентричних кругова са тачком у средини, повезаних двама спирално увијених лозица, износи такође дупли хексагон $(1+6=7, 7+6=13)$ са бројем 13 у збиру.

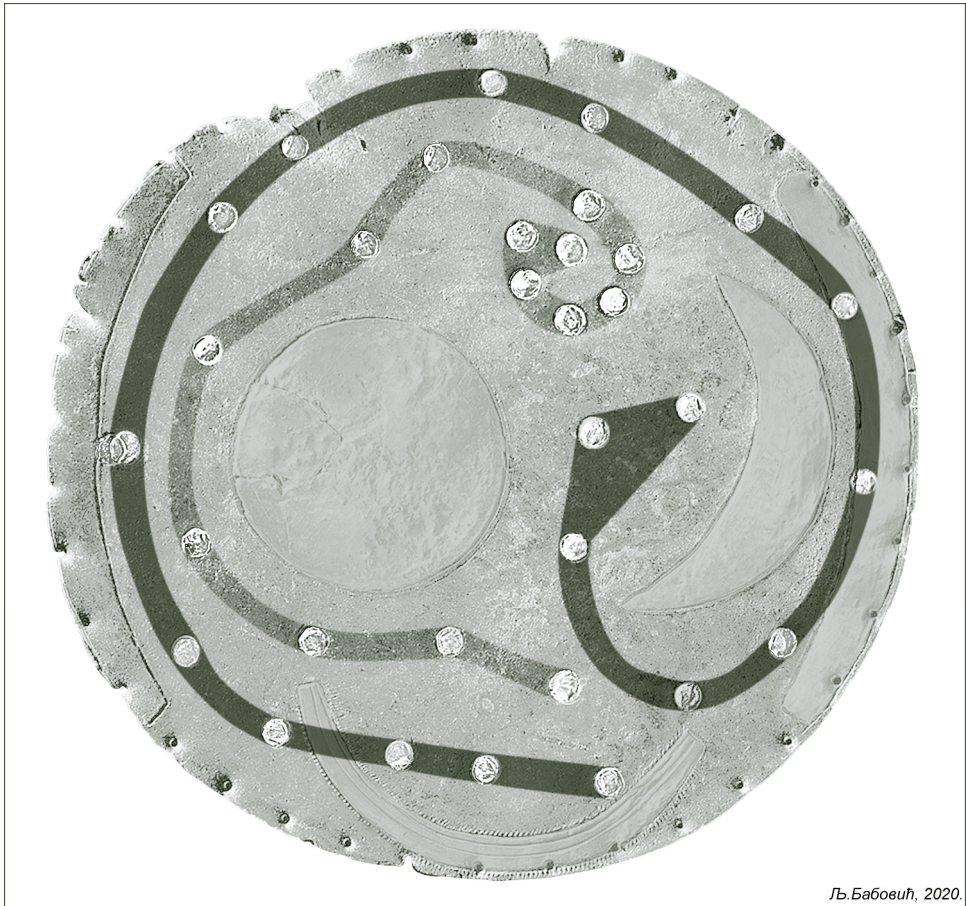
Платон (428/7-348/7 год.п.н.е.), Тимај, одељак: Дело нужности (88-112):

Јер се та четири рода у ствари рађају из троуглова које смо малочас издвојили, и то три од једног - оног који има неједнаке стране (ватра-тетраедар, ваздух-октоедар, и вода-икосаедар)док је четврти једино склопљен од једнакокраког троугла (земља-коцка). (Тимај, 95: 54ц)

Постоји још један, пети састав (додекаедар);бог га је употребио за свемир, осликавајући на њему ликове (зодијака). (Тимај, 97:55ц)

...треба се сагласити да је облик који се увек истим одржава, који је нерођен, непропадљив... невидљив..., онај кога само умовање може узети у разматрање-да је прво,а да је друго... слично је оном првом, али је чулима опажљиво, рођено, увек у кретању, схватљиво мњењу уз помоћ чулног опажња. (Тимај, 93:52а)

слој III: ЗМИЈОЛИКИ „НЕБЕСКИ ВРТЛОЗИ“ (сл. 5)

Љ. Бабовић, 2020.

Слика 5: Диск из Небре, слој III: Змијолики „небески вртлози“.

Лице *Диска* испуњено је дуж обода паралелним а заталасаним телима двају *змијоликих бића*, савијених у ретроградном смеру, изграђених од малих дискова, са троугаоним главама, положајем унутар савијених тела, којима се интимно догледају, рекло би се у фасцинацији. Једини уски пролаз остављен је дуж полуосе СЗ. *Спољна змија* гради се од 17 малих дискова, у поретку: $1+2=3$ (глава) плус: $2*7=14$ малих дискова тела *Змије*; *Унутрашња змија* гради се од 15 малих дискова, у поретку: $1+2=3$ (глава), $2*6=12$ малих дискова тела *Змије*.

Бројчано сагледано, овде се имају бројеви: 17 и 14, 15 и 12, што су све календарометријски бројеви: око 17 часова је разлика између астрономских и обрачунских термина сидеричке револуције Месеца (27д и 7ч; 28д); број $14*2=28$ д, носи број обрачунских дана исте револуције од: $28д*12м=336$ д, којој недостаје 29 д до краја Сунчеве године, од око 365д. Соларни број: $15*2=30$, је број Сунчевог месеца дана, који за 12 месеци ($30*12=360$) дају 360 дана. Према календарометријском критеријуму, *Спољна змија* се може означити лунарном а *Унутрашња* соларном, при чему се код унакрсног посматрања бројева (код обе змије) добија број 29 ($17+12=29$, $14+15=29$), број дана синодичке револуције Месеца (у данима), који за 12м дају број од 348 д ($29д*12м=348$ д), са недостајућих 17 д до краја Сунчеве године. Примећује се присуство свих дана изведених и недостајућих. Сходно реченом, лице *Диска* је лунисоларно а *Диск* у целини Сунчев (32 мала диск + 40 рупица = 72 , $72*5=360$ дана).

Низ бројева који граде *Спољну змију* дају следећу, занимљиву, теософску слику: $1+2+3+14+17=37$; непарни бројеви дају број 21 ($1+3+17=21$) а парни број 16 ($2+14=16$). Бројчани низ који гради *Унутрашњу змију* износи број 33: $1+2+3+12+15=33$; непарни бројеви низа дају број 19 ($1+3+15=19$) а парни низ, број 14 ($2+12=14$). Сабрани бројеви наведена два низа- *Змија* дају број 70 ($37+33=70$) а $70*5=350$ д, што је број дана сидеричке револуције Месеца, рачунате на обрачунских 28д, а помножених са хармонизујућим бројем од 12,5 месеци ($50/4=12,5$), даје број 350 ($28д*12,5м=350$ м). Овде је значајно приметити, да је међусобно условљен, математички поливалентан пар бројева: 17 и 72 видљиво присутан : $8+9=17$ (*Спољна змија*) и укупан број дискова и рупица, 72 ($9*8=72$), присутан и у староегипатском миту *Изида* и *Озирис* (Плутарх.: 2008,44:13)

КОМЕНТАР: У археолошком материјалу аутору нису познате аналогije за ову представу, осим змијоликих сазвежђа (можда *Hydra* и *Hydrus*) што би било занимљиво истражити. Ако се примарни бројеви :17 и 15 зброје и сведу, добијају се бројеви 9 и 3 : $17=[8]$, $8=(36)$, $36=[9]$, $9=(45)$, $45=[9]$; $15=[6]$, $6=(21)$, $21=[3]$, којима се изражава стамена, канонска потентност првог непарног броја 3.(Плутарх.: 1990, I, 15-44, 25-26: 8)

СТВАРАЊЕ СВЕТА
(Хелиополско предање, око 2600-2190 год. п.н.е.)

КЊИГА ПОЗНАВАЊА РАОВИХ ДЕЛА

*Мудре речи беседе. Говори господар
васионе после свога постанка „Ја сам
онај који постаде као Хепра (бог Сунца)“ „Ја
постадох и посташе постојања. Посташе
сва постојања после мога постанка. И
многа бића изађоше из мојих уста. Још
не беше неба и не беше земље. И не беше
још ни тла ни змије на том месту.
Ја сам их тамо створио од Нуна (Хаос), ни од
чега.*

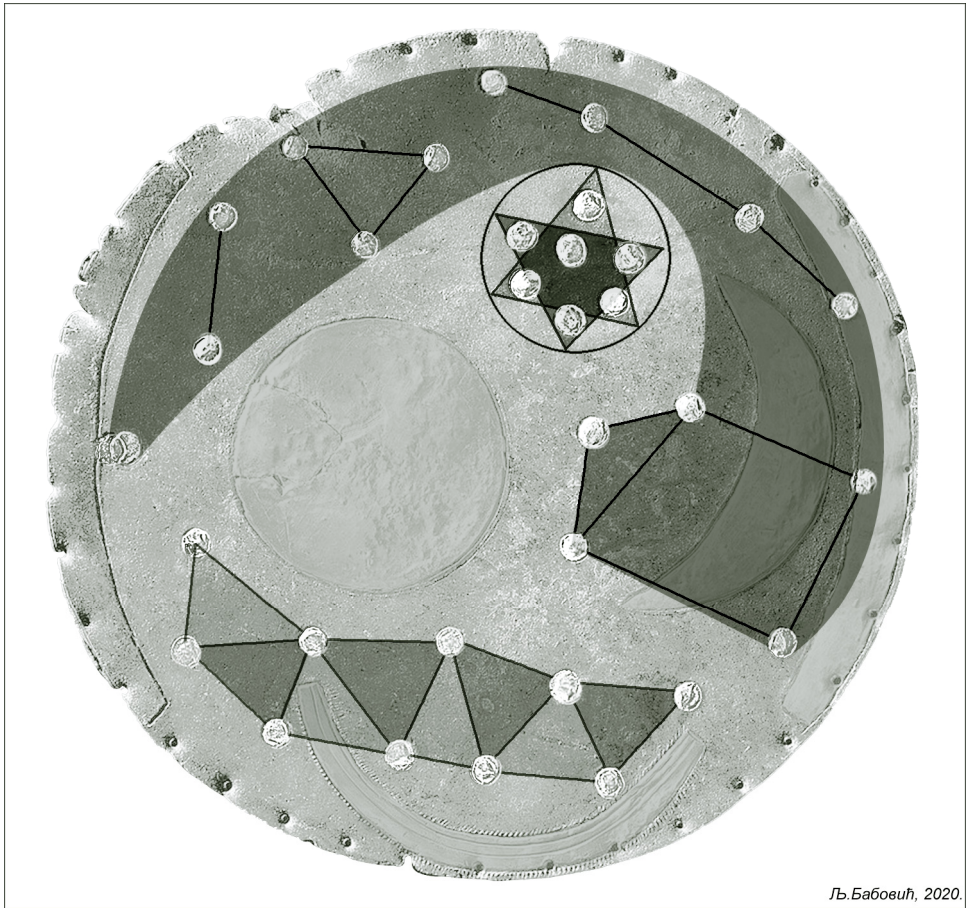
*Не нађох себи места на које бих се
тамо могао дићи.*

*Ја размислих у свом срцу, ја замислити
пред својим лицем. И ја саздах све
ликове будући сам, јер ја не бех ис-
пљунуо Шуа (Ваздух), ја (још) не бех повратио
Тэфнут (Влага), и не беше никога ко би стварао
са мнош.*

.....
Староегипатски митови (Матје, М.Ј.: 2004, 167, 244)

**слој IV: НЕБО И ЗЕМЉА; “БРОЈ, НАЧЕЛО ПОСТАЈАЊА И
СПОЗНАЈЕ“ (сл. 6)**

На лицу *Диска*, обухватајући све мале златне дискове, формирана су 3 самобитна ентитета, различите симболичке фигурације и нумеричког израза, који својим положајем и односом реализују један нови поткуполни простор, заравњене основе, који закриљује и интимно обухватајући, *мали хексагон*. Има се двојаки утисак: телом снажно биће, гради раван – основу, док моћно *змајолико биће*, надвијајући се лучно преко: истока, југа, запада, повија главу на унутрашњу страну, савијајући се око *малог хексагона*. Посматрају се присутни реалитети у симболичкој фигурацији прокреативног чина богова Земље и Неба, како се среће у представама културе Старога Египта, а која је као поткуполни простор присутна на ритуалним посудама са острва *Syros* (Киклади) и другим предметима посебне намене (Матје, М.Ј.: 2004, 168, 63, fig.18; Morenz, S.: 1984, 167) (сл. 6а).

Љ. Бабовић, 2020.

Слика 6: Диск из Небре, слој IV: *Небо и Земља;*
„број начело постајања и спознаје“.

Као купола *Неба*, (са цезурама око осе И према СИ и дуж полуосе СЗ), гради се *змајолико-софистицирано* биће, чија се глава благо, ретрогадно повија, нумерички означено низом бројева, од 1 до 5: $1+2(1+1=2)+3(1+2=3)+4(2+2=4)+5(1+2+2=5)=15$, који је број соларне припадности. Заравњену основу-базу гради хоризонтална трака, коју у циклусу положају гради 10 малих дискова, у ритму: $2*5=10$, градећи 8 троуглова, што би у збиру дало број 18 - *saros* циклус ; *мали хексагон*, смештен унутар описаног простора, заштићен и чуван, исказује се збиром бројева $3+4=7$, који се именује „*божанским*“ (Плутарх.: 1990, I, 15-44).

Бројчано сагледано има се низ бројева: $1+2+3+4+5=15$, који творе поткуполни лук од којих низ: $1+2+3+4=10$ („*савршени број*“) гради тело приказаног бића, а број 5 главу, дајући у збиру соларни број 15, што је половина дана Сунчевог месеца: $15*2=30$, $30*12=360$ у Сунчевој години (Плутарх.: 1990, I, 25-31:8-15). Број 15-свода простора и број 10-базе/основе,

дају у збиру број $25 (15+10)=25$, који је половина хармонијског сакралног броја $50 (25*2=50)$, којим се износи сидеричка револуција Месеца, у обрачунском броју дана: $28д*12,5м=350$ дана. *Мали хексагон*-соларни симбол, са бројем 25, даје у збиру број $32 (7+25=32)$, колико има малих дискова, који са 40 рупица дају број $72 (32+40=72)$ а $72 *5=360$ д колико је дана у Сунчевој простој години, чиме се *Диск* у целини карактерише соларним.

Међутим, присутна симболичка полиморфна и поливалентна форма и *Saros ciklus*, указују и на присусутво лунарног, не само у смислу хармонизације (50), већ и у смислу теогонијске генезе, чије су уранске метафоре и алегоријске слике лунације Месеца.

Када се изведени и дискутовани бројеви саберу, добија се број $82 (10+15+25+32=82)$, а $82*4=328$ д, што је број дана сидеричке револуције Месеца, рачунате астрономски на дан и час: 27д и $7ч*12м=328$ д, којима интеркаларно треба додати 37 дана до Сунчеве године, од око 365.

Ако низ од 7 бројева: 1,2,3,4,5,10,7 који износе описану представу на *Диску*, заменимо теософским, збројеним вредностима свакога наведеног броја понаособ, добија се: $1+3+6+10+15+55+28=118$ а $118*3=354$, што је број дана синодичке револуције Месеца, рачунате астрономски на дан и час, те је: 29д и $12ч*12м=354$ д, са мањком од 11 дана, до краја Сунчеве године, када се на куполи *Неба*, у примордијално време, појавило ново божанско небеско тело, мислимо према представи на *Диску*, младо Сунце- *Светлост свету*.

Када се бројеви, којима су означени актери описаног теогоног догађаја: Земља - 10, Небо -15 и Младо Сунце - 7, теософски зброје и сведу, добија се следећа нумеричка слика: $10=[10]$; $15=[6],6=(21)$, $21=[3];7=(28)$, $28=[10]$, односно: $10+3+10=23$, а овај број сведен даје број 5 ($2+3=5$), који се зове *брачни број*. Када се број 5 даље теософски зброји и сведе, добија се: $5=(15)$, $15=[6],6=(21)$ а $21=[3]$, први непарни број (Плутарх.: 1990, I, 25-26:8).

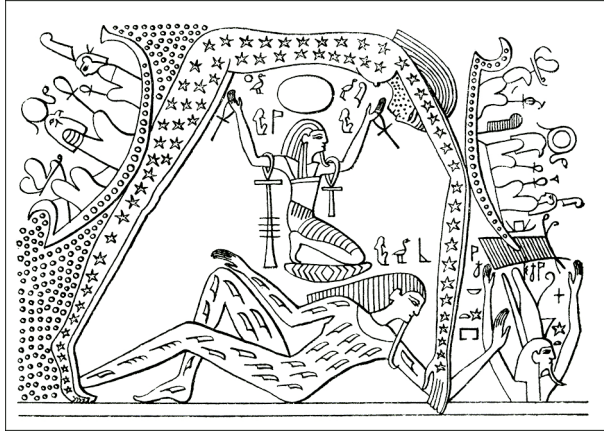
КОМЕНТАР: Аутору чланка нису познате аналогije описане симболичко-нумеричке представе, али је присуство оствареног простора, спајања хоризоната Земље-хоризонтале и куполе Неба над њом, евидентна (поред представа у уметности Старог Египта, сл. 6а), на представама ритуалних ваза са острва *Syros* (сл. 7б,в) и *Paros*, форме диска, означене соларним и лунарним симболима као и календарима, што се може тумачити алегоријским метафорама видљивим човеку, а односне на теогоне догађаје, каквог је карактера и описани догађај у овој фази актуализације.

ПРВИ БОГОВИ: ЗЕМЉА (ГЕЈА) И НЕБО (УРАН)

*Дакле, Каос би на самом почетку, а затим
Земља широких прси- дом вјечит и сигуран свима
[Боговима што живе на врху Олимпа сњежног,
Такођер мрачни Тартар на дну широкостазне земље.]*

.....
*Земља је понајприје породила једнако себи
Небо пуно звијезда да цијелу је застре, а боз' ма
Блаженима да буде сијело сигурно, вијечно.*
.....

Хесиод (крај VIII века пре н.е.): 1975, 12:116-119,125-127).

Слика ба: Бог земље Хеб и богиња неба Нут (Стари Египат).

НЕБО И ЗВЕЗДЕ

Натпис на западном делу таванице собе саркофага
у кенотафу Сетија I у Абидосу (1335-1205 год. пре н.е.) :

*Ноћу плове ове звезде по њој (Нут) [Небо]
до краја неба, оне се дижу и виде се.
Дању оне плове у њеној унутрашњости,
оне се не подижу и не виде се.
Оне улазе иза овог бога (Раа) [Сунце] и излазе
за њим. И тада оне плове за њим по
небу и смирују се у насељима после
смарења његовог величанства на западном
хоризонту. Оне улазе у њена уста на месту
њене главе на западу, и тада их она поједе.
И тада се Хеб [Земља] свађао с Нут,
јер се љутио на њу због тога што је појела децу.
И би јој дато име „Свиња која једе своје прасиће“
јер их она једе.
И гле, њен отац је подиже и узвиси изнад
своје главе и рече: “ Нека се Хеб не*

*свађа с њом због тога што она једе
њихов пород, јер ће их она родити и они
ће живети и изаћи свакодневно на истоку
из места под њеним задњим делом.....
И нико од њих није пао будући збачен
на земљу“*

.....
Староегипатски митови (Матје, М.Ј.: 2004, 171, 173, 245)

Платон (428/7 -348/7 год. п.н.е.), Тимај, одељци: Проетиум и Дело ума (67-87)

Што се пак тиче целокупног неба или козмоса - да ли је небо увек било, немајући никакав почетак постајања или је постало почевши од неког почетка. Настало је јер је видљиво, опипљиво и има тело (Тимај, 68:28ц)

Јер бог, желећи да све буде добро и да, колико год је могуће, ништа не буде лоше, узне све што је било видљиво а није се налазило у стању миновања, него се кретало без склада и реда, и преведа га из нереда у ред, сматрајући ред у сваком погледу бољим од нереда (Тимај, 70:30а)

...а душу је бог као прву саставио, и постанком и врлином старијом од тела, као господарицу која ће њиме владати...на овај начин: између недељивог бића... и дељивог које настаје...смешао је трећи облик бића...узевши потом та три, смешао их је све у једно (Тимај, 73:34ц; 74:35а)

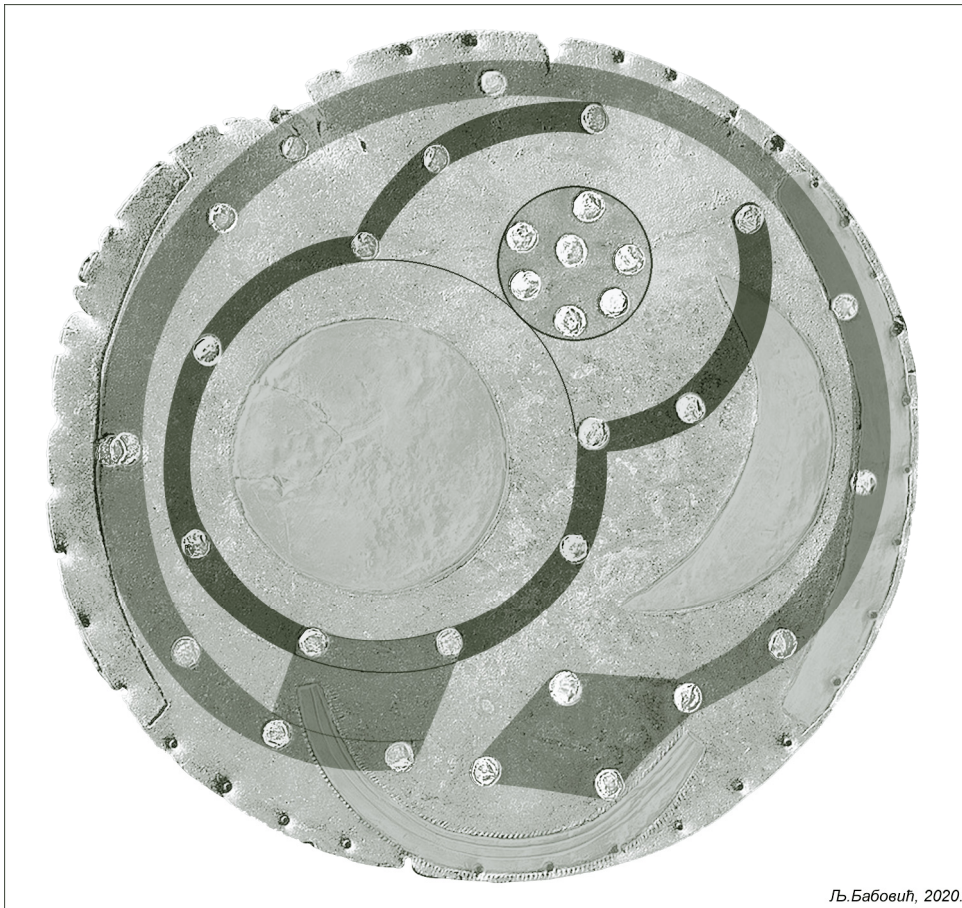
...опет је то цело поделио на одговарајући број делова.... Ту је пак поделу започео на овај начин: најпре је од целог одузео један део (1), а затим део двострук од овога (2), и опет део ...једнак првоме утрострученом(3), па четврти део једнак другом удвостручено (4), пети једнак утрострученом трећем(9), шести једнак осам пута првом (8), и седми једнак двадесет и седам пута првом (27). (Тимај, 74:35б,ц)

P.S. односно, има се седмочлани низ: $1*1=1$; $1*2=2$; $1*3=3$; $2*2=4$; $3*3=9$; $1*8=8$ и $1*27=27$

Таква је, дакле, била целокупна замисао бога који увек јесте о богу који ће тек бити....Родио га је, дакле, због свих тих особина као срећног бога. (Тимај, 73:34б).

слој V: ПОКРЕТ И КРЕТАЊЕ У ДИРЕКТНОМ / РЕТРОГРАДНОМ СМЕРУ (сл. 7)

Присутна су три симболичка, теофана актера, реализована малим дисковима а индивидуализовано дефинисана. У простору истока и југа (залазећи делом у просторе севера и запада), скоро паралелно полуоси ЈЗ-СИ, реализовано је овоидно тело *Сунчеве бубе-Скарабеја* (*skarabeus*) како котрља *мали хексагон*. Ободом хоризонта, кружно, унутрашњи простор обухвата тело двоглаве *Змије*, чије се ромбоидне главе око осе севера приближавају, са тенденцијом мимоилажења, при чему је глава десне *Змије* структурно (са два мала диска) повезана са телом *Скарабеја*, у покрету кретања у директном смеру. Иницијални покрет, у ретроградном смеру, припада глави леве *Змије*, која стоји слободна, невезана за присутне ентитете. Покрет, кретање и динамика, карактерише присутну симболичку представу исказану овоидима, у којој ромбоидне главе *Змија* носе стреласто усмерену динамику.

Љ. Бабовић, 2020.

Слика 7: Диск из Небре, слој V: *Покрет и кретање у директном / ретроградном смеру.*

Описана слика окарактерисана је следећим бројевима: тело *Скарабеја* носи број 5 ($3+2=5$) а са ногама броја 4 ($2+2=4$) износи број 9 ($5+4=9$), док са малим *хексагоном* гради број 16 ($9+7=16$). Истим бројем 16, означена је и *Змија* директног смера, носећи бројчани низ: глава 4 ($2*2=4$), тело 8 ($2*4=8$) и друга глава број 4 ($2*2=4$), што даје број 16 ($4+8+4=16$).

Змија ретроградног смера кретања, окарактерисана је једном главом и независним односом са *Скарабејем*, носећи број 14: 4 ($2*2=4$) мала диска главе и 10 ($2*5=10$) дискова тела *Змије*, који су и овде растављени парно ($2*7=14$) или у групама ($7+7=14$). *Скарабеј* са малим *хексагоном* при оваквом распореду носи бројеве: тело *Скарабеја*-број 7, а са ногама придодаје број 4, што у збиру даје број 11 ($7+4=11$), који заједно са малим *хексагоном* граде број 18 ($11+7=18$).

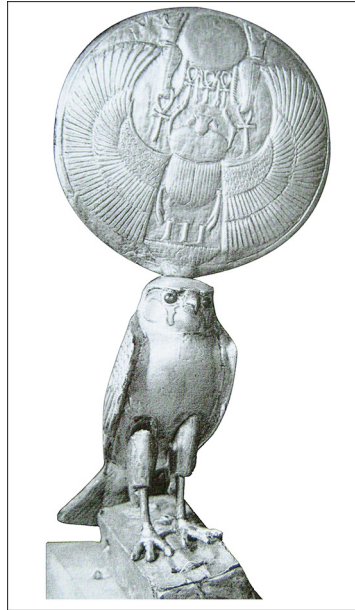
Као симболичке представе посматрају се две скупине: соларна (*Скарабеј* и *Сунчев заметак*) и лунарна (двоглава и једноглава *Змија*). При директном кретању имају се бројеви : 9 и 7, што у збиру даје број 16 ($9+7=16$) соларне и број 16 ($8+8=16$) лунисоларне атрибуције, што ликовно и нумерички указује на равнотежу дуалног у *космосу*, у овом случају обележеног бројем 32 ($16+16=32$).

При посматрању истих симболичких скупина, при ретроградном кретању, имају се бројеви: *Скарабеј* са *заметком* износи број 18, а лунарни принцип –*Змија* број 14, што су календарометријски бројеви, од којих: број 18 означава *saros ciklus* (помрачења/покривања Сунца и Месеца) а број 14 износи: $14*2=28$ д, $28д*12м=336$ д сидеричку револуцију Месеца, рачунату на обрачунских 28д, којој до краја Сунчеве године недостаје 29 дана. *Диск* у целини износи Сунчев годишњи календар :32 мала диска, +40 рупица, дају број 72 ($32+40=72$) а $72*5=360$ дана.

Ако се са становишта теософије анализирају размотрене бројчане структуре, при директном и ретроградном кретању, добија се следећа нумеричка слика; при кретању у директном смеру, има се :број 16 ($9+7=16$) соларне и 16 ($4+8+4=16$) лунарне атрибуције : $16=[7]$, $7=(28)$, $28=[10]$; $10*2=20$ а сведено $20=[2]$, односно кретање у директном смеру, карактерише први парни број 2. При кретању у ретроградном смеру, имају се бројеви: 18 ($11+7=18$) (Сунце и Месец у покривеном статусу) и број 14 ($2*7=14$) лунарне атрибуције: $18=[9]$, $9=(45)$, $45=[9]$, своди се на број 9; $14=[5]$, $5=(15)$, $15=[6]$, $6=(21)$, $21=[3]$, који са бројем 9 даје број 12 ($9+3=12$), а број 12 се своди на број [3] ($1+2=3$), први непарни број. Када се саберу добијени сведени бројеви, директног и ретроградног смера кретања, добија се број 5 ($2+3=5$), *брачни број*; збројено и сабрано даље, има се: $5=(15)$, $15=[6]$, $6=(21)$, $21=[3]$, први непарни број у низу (Плутарх.: 1990, I, 15-44, 25-66:8).

КОМЕНТАР: Представа *Скарабеја* са *Сунчевим заметком*, идентификована је на овоме слоју посматрања асоцијативно, без директних аналогја (сл. 7а). Истраживачи религије Старога Египта преносе поимање скарабеја, као самопостојећег мушког принципа, који свој заметак, умотан у земљу, сам

котрља. Тело скарабеја и заметак су на нашој представи: симболички (круг са тачком у средини) и нумерички, соларни (Плутарх.: 2008, 40:10; Matje, M.J.: 2004, 86; Morenz, S.: 1984, 61, fig. 29; Wolf, W.: 1962, 281).

Слика 7а: Соко са диском на коме је представа скарабеја који котрља Сунчев диск (Стари Египат, Тутанкамон, XVIII дин.).

Постојање софистицираних *Змија*, које су савијене у директном или ретроградном смеру, евидентира се на ритуалним вазама са острва *Syros* (Киклади), чије је дно (са спољне стране) у облику антропоморфног диска, обележено симболима женске атрибуције, са реализованим простором између Неба и Земље (хоризонтала над којом се диже поткупоље Неба), окружено двоструким/једноструким водама Океана (цик-цак линија), (сл. 7б,в).

На ритуалној вази са острва *Syros* (Киклади), 2600-2200 год.пре н.е. (сл. 7б) простор између Неба и Земље испуњавају два низа повратних *S* спирала: једноструко повезани, спољни ланац *змије* са ромбичном главом, која се креће у ретроградном смеру облика поткупоља и петоструко повезане повратне *S* спирале – унутрашњи ланац – *змијолико* савијен у спиралу, такође ретроградног смера. Све повратне *S* спирале грађене су од 4 концентрична круга са тачком у средини, симболичке слике покривених небеских тела Сунца и Месеца. Између спољне и унутрашње *змије* плови дугачка лађа са високом катарком, украшена тракама, са дугим веслима, како плови у десно, пролазећи кроз отворени пролаз између главе и репа спољне *змије*, имајући пред собом један слободни (већ описани симбол концентричних кругова са

тачком у средини), док лађа прати, паралелно пливајућу већу рибу, мислимо делфина (Warren, P.: 1975, 47-60, fig. 54; Zervos, Ch.: 1975, 37-38, fig. 223).

Слика 76: Ритуална ваза са острва Сирос (Грчка).

При слободном исказу ликовних и симболичких асоцијација, има се доживљај простора пре изласка Сунца, на мирном мору, премреженог правилно формираним ситним наборима гibaња водених маса, по коме уједначеном брзином клизи лађа, коју води делфин (атрибут бога Аполона). Описана представа је без присуства беле боје – светлости, која се примењује у овој култури, на ритуалним предметима. У доњем делу тела вазе, облика трапеза, реализован је стидни троугао са *vulvom*, коју дуж бочних страна прате гране са лишћем окренутим на горе (време раста), а на самом дну, спајајући флоралне мотиве, налази се така испуњена вертикалним урезима.

Описана симболичка представа се нумерички посматра на следећи начин: спољна *змија* са главом износи број 25 ($4+21=25$); унутрашњи *змијолико* – спирално троструко увијени низ истих симбола, износи број 28; има се 1 исти

симбол испред лађе; 1 делфин и 1 лађа (са украшеном катарком од 6 елеманата) као и 29 весала (14 десно и 15 лево =29).

Сви присутни бројеви износе следеће календаре: $25*2=50$ (хармонијски број), $50*7=350$ д, сидеричке револуције Месеца, рачунате обрачунски на: $28д*12,5м=350$ д, којој недостаје 15д до краја године; број 28 односи се на обрачун сидеричке револуције Месеца, који даје: $28д*12м=336$ д, којима до краја године треба додати 29 дана. Када се броју 28 дода један симбол (концентрични кругови са тачком у средини) добија се број 29 ($28+1=29$), што је број дана синодичке револуције Месеца, која даје: $29д*12м=348$ д, са недостајућих 17 д до краја године. Када се број 29 сабере са 1 делфином, добија се број 30, што је број дана у Сунчевом месецу дана, па се има: $30д*12м=360$ д којима се додаје 5 дана на крају године. Сама лађа је означена истим соларним бројем 30: 1. лађа са 29 весала даје број 30 ($29+1=30$) а $30*12=360$ д у Сунчевој години. *Сунчева лађа* са тракама на катарци, даје број 36 ($30+6=36$), дуални број, указујући на присуство соларног и лунарног, зато што је: $36*10=360$ Сунчевих дана у години, а $36*9=324$ д сидеричке револуције Месеца, рачунате на 27д: $27д*12м=324$ д, којој до краја године недостаје 41 дан.

Простор стидног троугла окарактерисан је следећим нумеричким вредностима: две гране са лишћем износе број 23 ($11+12=23$), десна број 11 ($1+5+5=11$) а лева број 12 ($1+6+5=12$); овоме броју се додаје број 6 (вертикалних цртица у траци) и 1 стидни троугао, што сабрано даје соларни број 30 ($23+6+1=30$), што се овде разумева као оквир рачунања дана у месецу (Сунчевог календара); ако се од броја 30 одузму дршке (2 гране) добија се број дана лунарног календара, 28д сидеричке револуције Месеца у обрачунском броју: $28д*12м=336$ д, са недостајућих 29д до краја Сунчеве године.

Извођење присутних календара указује на лунисоларни карактер представе у целини са специфично окарактерисаним појединим деловима, што је и симболички исказано покривеним статусом божанстава Сунца и Месеца, као и у грађи симбола повратних *S* спирала.

Друга ритуална ваза са острва *Syros* (сл. 7в) истога концепта представе, реализује у поткупољу Неба кретање *Сунчеве лађе*, вођене делфином у директном смеру, у правцу запада, кроз простор блиставе светлости дана, обзиром да су сви присутни реалитети, урађени техником уреза / дубореза, испуњени белом бојом на фону посуде друге боје (Zervos, Ch.: 1975, 257-267, fig. 204). У доњем делу диска, испод хоризонтале, присутан је стидни троугао, а Океанске воде окружују простор изнад и испод хоризонталне равни поткупоља.

Слика 7в: Ритуална ваза са острва Сирос (Грчка).

Два низа чисто повратних S спирала (са 4 завоја), понављајући облик поткупоља, *змијолике* су симболичке форме, без назнака глава; спољна *змија* састоји се из два сегмента, између којих остају слободни пролаз: један на полуоси СИ а други на оси запада, према коме плови лађа, а у који је упловио делфин. Доњи сегмент *змије* садржи 8 а горњи 14 једноструко повезаних S спирала, што у збиру даје број 22 ($8+14=22$). Унутрашња *змија* спирално три пута увијена у директном смеру, има 28 повратних S спирала, петоструко повезаних, којима се граде ромбови, саграђени од два троугла. Спољна *змија*, нумерички извесно означава крај треће фазе Месеца, а унутрашња, сидеричку револуцију Месеца, рачунату на обрачунских 28 дана: $28д*12м=336д$, са недостајућих 29д до краја године.

Број који износе обе *змије* је хармонизујући-сакрални број 50 ($22+28=50$) којим се идеално астрономски и обрачунски хармонизује кретање Сунца и Месеца, на 12,5 месеци, износећи сидеричку револуцију Месеца у обрачуну од 28д: $28д*12,5м=350д$, када је до краја Сунчеве године потребно урачунати недостајућих 15 дана. Када се броју 28 (унутрашња *змија*) дода број 2 (1 лађа

и 1 делфин), добија се број $30(28+2=30)$, којим се износи Сунчева година и месец дана ($30д*12м = 360д$). Када се броју обеју змија, броју 50 додају 1 лађа и 1 делфин, добија се број 52 који, када се помножи, добија се: $52*7=364д$ сидеричке револуције Месеца, рачунате обрачунски на 28д: $28д*13м=364д$, где је потребно додати само 1 дан до краја Сунчеве године, од око 365 дана. Сама *Сунчева лађа* означена је соларним бројем и календаром: лађа и делфин који је предводи, дају број 2, весла број $32(16+16=32)$ а заставица број 6 ($3*2=6$), што у збиру даје број 40 ($2+32+6=40$) а: $40*9=360$ дана у Сунчевој години. Соларни календар износи и збир свих дискутованих елемената, лунарних и соларних: $50+40=90$, $90*4=360д$ у Сунчевој години.

Стидни троугао такође је обележен лунарним и соларним календарима: две гране са лишћем окренутим на доле (време опадања раста), бројем листова износи лунарни календар: $21(12+9=21) + 21(12+9=21)$ дају 42 листа; $42*8=336$ дана у години сидеричке револуције Месеца, рачунате на обрачунских 28 дана; $28*12=336$ д, којима до краја године недостаје 29 дана. Када се броју листова- 42, додају: 2 гране и *vulva*, добија се број 45 ($42+2+1=45$): $45*2=90$, $90*4=360$, што је број дана у години Сунчевог календара који је оквир за календарске обрачуне.

Детаљно описани симболички наративи, на две ритуалне вазе са острва *Syros*, у детаљима образлажу чињенице: да *Сунчева лађа*, при кретању у директном смеру, плови дању од истока ка западу а у ретроградном смеру, ноћу, од запада ка истоку, што су важна сазнања, при разматрању слојева симболичких представа на *Диску из Небре*. Присуство делфина уз *Сунчеву лађу*, асоцира на догађаје описане у химни *Apoloni delfijskom* која припада групи *Homerskih himni*:

ПРВИ АПОЛОНОВИ СВЕЋЕНИЦИ

.....
*Ти су људи за послом и зарадом пловили тада
 У пјесковити Пил и к људима родом из Пила
 У црној лађи. Но Феб им Аполон пође у сусрет:
 Он им на пучини скочи- по изгледу сличан дупину -
 У брзу лађу, и легне ко страшна и велика немам.*

.....
Хомерове химне (почетак VI века пре н.е.): 1975, 77:397-401

Платон (428/7 - 348/7 год. п.н.е.), Тимај, одељак: Дело ума (70-87)

...Стога је његов лик учинио сферичним тако да је средина била подједнако удаљена од свих крајева и завртео га у круг, који је најсавршенији од свих ликована...сматрајући да је једнако безброј пута лепше од неједнаког. (Тимај, 72:336)

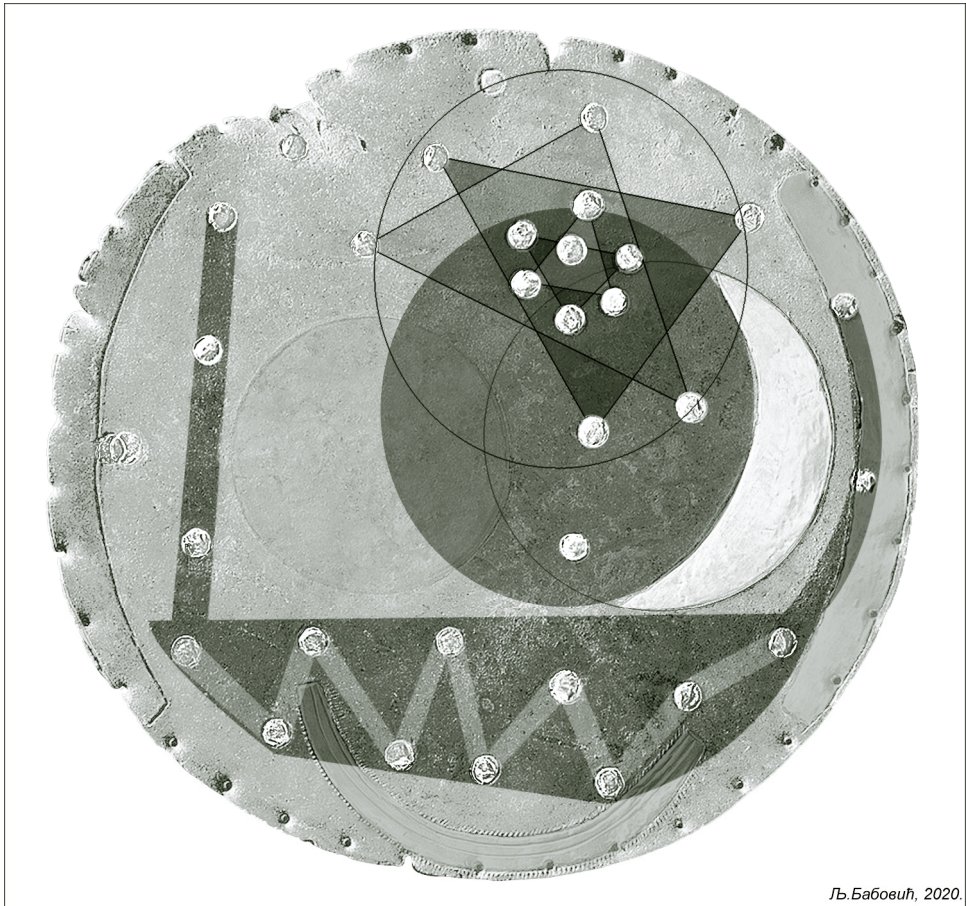
...увео их је затим у кружно кретање, равномерно и на истом месту, учинивши један круг спољашњим а други унутрашњим. Одредио је да кретање спољашњег круга припада природи Истога, а кретање унутрашњег природи Различитог. Природу Истога завртео је удесно (у равни) стране, а природу Различитог (у равни) дијагонале улево, а већу снагу дао је кружном кретању Истога и једноликог. (Тимај, 74, 75:36ц-д)

слој VI: ЕКЛИПСА СУНЦА; ПУТОВАЊЕ СУНЧЕВОГ ДИСКА, ОД ИСТОКА ДО ЗАПАДА (сл. 8)

Представа на овоме нивоу посматрања, износи теофану слику сложених симболичких елемената, која се вишезначно и опречно може тумачити. У светлости дана, пловећи од истока ка западу, у дневној *Сунчевој лађи*, која заузима простор севера (улазећи мањим угловима у просторе истока и запада), под лучним балдахином, смештен је велики златни диск, лунуластог облика, луком окренут на десно, коме се са J- J3 приближава симболичка скупина малих дискова, у форми *двоструког хексагона* са тачком у средини, чија кружна сенка пада на претпостављени велики златни диск Сунца, остављајући видљив само један – *лунуласти* део, који сија светлошћу, подсећајући обликом на одређену фазу Месечевих лунација.

Овде се мисли на многозначну теофану појаву, привида помрачења Сунца, која се догађа у време младог Месеца, што је у складу и са нумеричким исказима симболичких слика. Тако се овде гради: *Сунчева лађа* са високом катарком на истоку и лучним балдахином на западу, уз чије тело плови *змија* означена бројем 10 ($5*2=10$) у ритму цик-цак линије, која такође плива ка западу, градећи ритмом свога кретања 7 углова, што у збиру даје број 17 ($10+7=17$), којим се овде карактерише овај основни лунарни атрибут. Висока вертикала катарке на *Сунчевој лађи*, означена је бројем 3 а лучни балдахин бројем 2, што сабрано даје број 15 ($10+3+2=15$) потврђујући и нумерички соларни епитет лађе, зато што је број 15: половина дана у Сунчевом месецу дана, који гради: $15*2=30$, $30д*12м=360$ дана, колико обрачунски има дана у Сунчевој години.

Сложени симбол *двојног хексагона* са тачком у средини, означен је бројем 13 ($7+6=13$), гради симболичку слику, мисли се божанстава Сунца и Месеца у покривеном статусу-еклипси, чији нумерички израз је овде 13 ($1+6+6=13$) и хармонијско обрачунског је карактера. Ван *двојног хексагона*, али положајем у оквиру присутне његове сенке, налази се 1 мали диск, који визуелно описану симболичку скупину претвара у амблемску слику флоралног типа, која нумерички износи број 14 ($13+1=14$), лунарног карактера. Ван описане теофане представе, налазе се укупно 3 мала диска: 1 на истоку и 2 на југу.

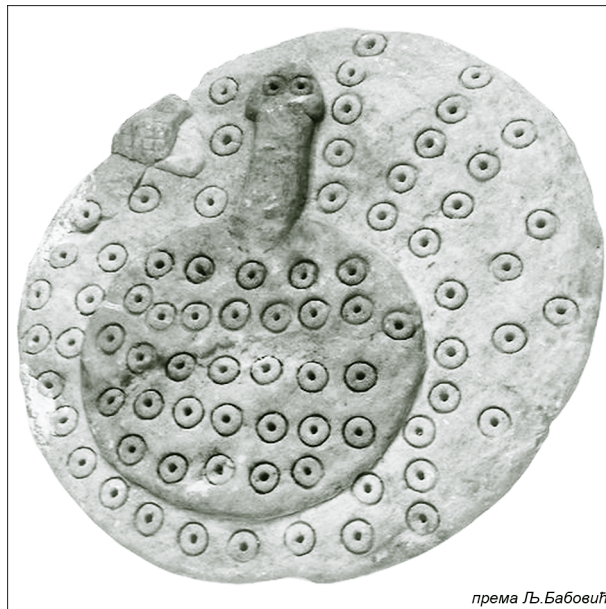
Слика 8: Диск из Небре, слој VI: *Еклипса Сунца; путовање Сунчевог диска од истока до запада.*

Сви изведени бројеви: 15,13,14,10,17,3 граде календарометријске нумеричке вредности : 15, Сунчев годишњи календар: $15 \cdot 2 = 30$, $30 \cdot 12 = 360$; $15 + 13 = 28$, сидеричку револуцију Месеца обрачунске вредности од 28 дана, која у години износи 364д ($28 \cdot 13 = 364$ д), при чему број 17 означава часове између астрономских (27д и 7ч) и обрачунске вредности (28д) исте револуције; број 15 и број 14 дају у збиру број 29 ($15 + 14 = 29$) дана, синодичке револуције Месеца, која у години износи 348д ($29 \cdot 12 = 348$ д); када се број 29 сабере са *Сунчевим диском* (у фази помрачења) добија се број 30 ($29 + 1 = 30$), којим се износи Сунчев годишњи календар: $30 \cdot 12 = 360$ д; када се броју 30 додају 3 слободна мала диска, добија се број 33 ($30 + 3 = 33$), који са 40 рупица (на ободу) дају број 73, а број $73 \cdot 5 = 365$ дана у Сунчевој години, што и у овој фази карактерише цео *Nebra disk* соларним у дан.

Када се присутни бројеви: 15- соларни, 14- лунарни и 13- хармонијски бројеви зброје и сведу добија се број 10 којим се карактерише питагорејски

tetraktys: 15=[6], 6=(21), 21=[3]; 14=[5], 5=(15), 15=[6], 6=(21), 21=[3], а 3+3=6; 13=[4], 4=(10), 10=[10] а 10+6=16,16=[7], 7(28), 28=[10], *савршени број*(Плутарх.: 1990, I, 15-44, 25-26:8).

КОМЕНТАР: Директну аналогију описаној симболичкој слици помрачења Сунца, само у другачијој ликовној реализацији и ритуалном контексту, али истој симболичко- нумеричкој означености, налазимо на *Двојном идолу* помрачења Сунца „*Kültepe idol*“ са лок. *Kültepe*, у Анадолији (Турска, из времена око 2000 год. пре н.е., сл. 8а) (Museum of Anatolian Civilisation: 2007, Ankara, www.flickrriver.com/photos/brewbooks/539964886/; Бабовић, Љ.: 2016, 355-358, fig. 13).

Слика 8а: „*Kültepe idol*“ (лок. *Kültepe*, Анадолија, Турска).

Два камена дискоидно-овоидна небеска тела, веће и мање, једно на другом, означена симболима Сунца, у смакнутом су - динамичном положају, при коме већи диск, небеско тело Сунца, поприма лунуласту форму, која зракасто исијава светлост око мањег идола –диска, са једном триангуларном главом са очима-небеско тело богиње Месеца.

Особена ликовност Анадолског културног простора (периода краја раног бронзаног доба III) карактерише описану представу, а у нумеричком смислу износе егзактне, симболички -определујуће нумеричке одреднице: соларног (12,30,18,19,15,30) или лунарног карактера (13,14,27, 28,29) којима се износе циклуси: 18- *saros* циклус; 19- *Метонов* циклус; обрачунско дефинисани, хронометријски број 13 (интеркаларни месец); број 28, дана сидеричке револуције Месеца, као и соларне и лунарне месечне и годишње календаре.

„*Kültepe idol*“, у целини нумерички износи Сунчев годишњи календар (у преступној години) од око 366 дана, када су урачунати сати простих година (око 6 часова), као и синодичку револуцију Месеца, исказану такође у дан и сат (око 29д и 12ч), која за 12 месеци гради 354 дан, са недостајућих 11 дана до краја Сунчеве године.

Постојање дневне (*Менџет/Манџет*) *Сунчеве лађе* (са змијом) као и одређена опрема (балдахин) указују на утицај цивилизације Старог Египта, на које се овде, само на нивоу мисаоне аналогije указује (*Egipatska knjiga mrtvih.*: 1987, 5-37).

Сунчева лађа на *Nebra disku* је веома слична представи барке на *Диску из Фестоса* (сл. 1б,в), где су, као пиктограми, присутне на обе стране диска; у простору дана има укупно две представе: у спољном прстену нема представе, али на телу *Змије* (ретроградног смера кретања), две су представе барке. На страни простора ноћи, има 5 представа: у спољном прстену налазе се представе 3 барке, док се на телу *Змије* налазе 2 барке (Warren, P.: 1975, 98; Бабовић, Љ.: 2016, 358-365).

ИЗИДА И ХОРУС У МОЧВАРАМА ДЕЛТЕ

.....
*И Изиде упути свој глас небу и своје
 вапаје ка лађи бесконачности. И сунце
 се заустави крај ње и не мицаше се са свога
 места.*

*И дође бог Тот са својим магијама с
 великим саветима ослобођења: “Шта је
 то, шта је то, Изидо блага богињо
 мудрих уста? Неће снаћи несрећа твога
 сина Хоруса! Њега штити Раова лађа! Ја
 дођох сада из божанске лађе: сунце ће
 се налазити на свом јучерашњем месту,
 мрак ће се задражати, светлости неће бити
 док се не исцели Хорус својој мајци
 Изиди!”*

*Хоруса штити онај који се налази у своме
 диску и који својим очима осветљава
 небо!*

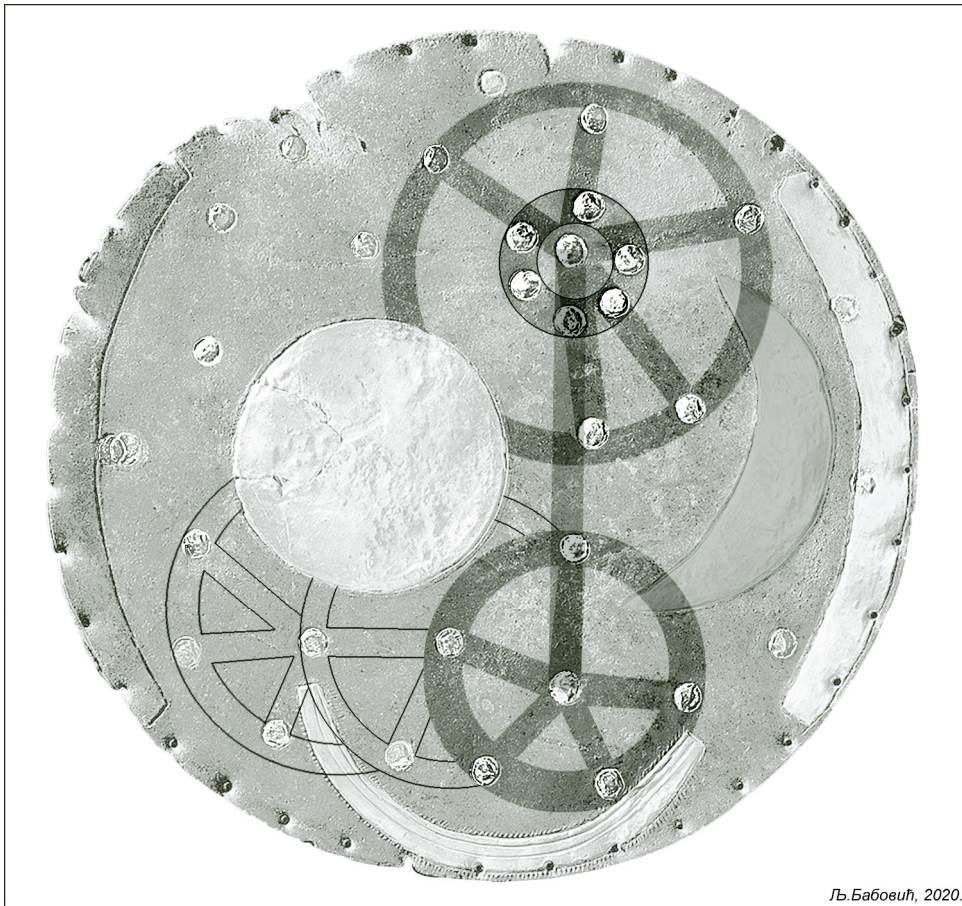
*Хоруса штити најстарији на небу, који
 влада над свим што постоји.*

.....*Али
 мене чекају да пошаљем лађу Мек-
 стет, да отпремим лађу Менџет.*

.....
Староегипатски митови (Матје, М.Ј.: 2004, 201, 202, 204)

**слој VII: ПРЕНОС СУНЧЕВОГ ДИСКА НА ДВОКОЛИЦИ,
КРИЛАТИМ ПЕХАРОМ, ОД ЗАПАДА ДО ИСТОКА (сл. 9)**

Простори којима се божанство Сунца за људске очи невидљиво креће, од запада преко севера до истока, у ретроградном смеру, је на овоме нивоу недвосмислено исказано. *Двоколица* осовине север-југ, са великом златном апликацијом *Сунчевог диска* на себи, улази левим точком у *Сунчеву барку/Крилати пехар* (Хефестово дело), правећи три окрета у њему, савијајући *Двоколицу* у десно, према *Капији* на истоку, док је *Капија* на западу затворена. Динамика лука скретања и кретање моћне, симболичким знацима сложене *Двоколице*, доминирају представом, док три велике апликације (*Сунчев диск*, *Крилати пехар* и *Капија запада*) својом статиком а светлећом блиставошћу истичу вертикалу *Осе света* (осовина *Двоколице*), у дубоко малахитским бојама, Океанских вода.

Љ. Бабовић, 2020.

Слика 9: Диск из Небре, слој VII: *Пренос Сунчевог диска на двоколицу, крилатим пехаром, од запада до истока.*

Нумерички исказано овде се гради: десни точак (симбол :концентрични круг са тачком у средини), који се састоји од симбола Сунца (круг са тачком у средини) и спољног круга, „скупа 5“, градећи број 12 ($1+6=7$, $7+5=12$). Леви точак, који је ушао у *Крилати пехар* цео, саграђен је као и спољни круг десног точка од броја 5 ($2+3=5$) + 1 мали диск у средини (осовина), што даје број 6 ($1+5=6$) (присутан у комбинацији и положају код оба точка), који заједно дају број 18 ($12+6=18$). Иста комбинација бројева среће се и код наредна два окрета левог точка, које граде бројеви: $2+3=5$, тако да леви точак (у покрету) износи број 11 ($6+5=11$), градећи са десним точком (у овоме моменту) број 23 ($18+5=23$); када се овоме броју *Двоколице* дода велики *Сунчев диск* који се вози *Двоколицом*, добија се број 24 ($23+1=24$); како се сви превозе *Крилатим пехаром*, добија се број 25 ($24+1=25$) активних структурних елемената, учесника у описаној радњи. Малих, слободних дискова у просторима истока, југа и запада има 7 ($3+3+1=7$), што са актерима догађаја у збиру даје број 32 ($25+7=32$) који са *Капијом* дају број 33 ($32+1=33$), а са рупицама на ободу *Диска* бројеве: 72 ($32+40=72$) и 73 ($33+40=73$).

Сви изведени бројеви имају симболичко и календарометријско значење: број 12 (десни точак) је односан на број месеци у Сунчевој години, а овде се посматра као збир структура десног и левог точка: $6+6=12$ ($5+1=6$, $6+6=12$); број 11, збир бројева левог точка, са његовим тројним окретом, односи се на недостајуће дане синодичке револуције Месеца, рачунате на дан и час: 29д и $12ч*12м=354д$, са недостајућих 11 дана до краја године; број 18, збир десног и левог точка *Двоколице*, односан је на *saros* циклус, помрачења Сунца и Месеца; *Двоколицу* са великим *Сунчевим диском* карактерише број 24, односан на сате дана и ноћи, а сви заједно у *Крилатом пехару*, износе број 25 (половина сакралног броја 50), који је хармонизујући број кретања божанстава Сунца и Месеца: $50/4=12,5$ месеци, па се има обрачун: сидеричка револуција Месеца од: $27д*12,5м=337,5д$, са недостајућих 27,5д ; иста револуција од: $28д*12,5м=350д$, са недостајућих 15 дана и синодичка револуција Месеца од: $29д*12,5м=362,5$ дана, са недостајућих 2,5 дана до краја године, од око 365 дана. Бројеви, 72 и 73, којима се карактерише цео *Диск*, на описаном слоју су соларне природе, износећи Сунчев годишњи календар у обрачунском опсегу $72*5=360д$ и астрономском, у дан ($73*5=365д$).

Када се носећи бројеви на овоме слоју представе: 23 (*Двоколица*), 24 (*Сунчев диск са Двоколицом*) и број 25 (*Двоколица са Сунчевим диском у Крилатом пехару*) зброје и сведу, добија се број 10: $23=[5]$, $5=(15)$, $15=[6]$, $6=(21)$, $21=[3]$; $24=[6]$, $6=(21)$, $21=[3]$; $25=[7]$, $7=(28)$, $28=[10]$. Када се добијени бројеви саберу, добија се : $3+3+10=16$ а број $16=[7]$, $7=(28)$, $28=[10]$, нумерички симбол *tetraktys*-а (Diels, H.: 1983, I, 351-353:13).

КОМЕНТАР: Описаној представи превоза *Сунчевог диска* колима, које вуку коњи, најближи је налаз *Кола са Сунчевим диском* из *Trundholm*-а (Данска),

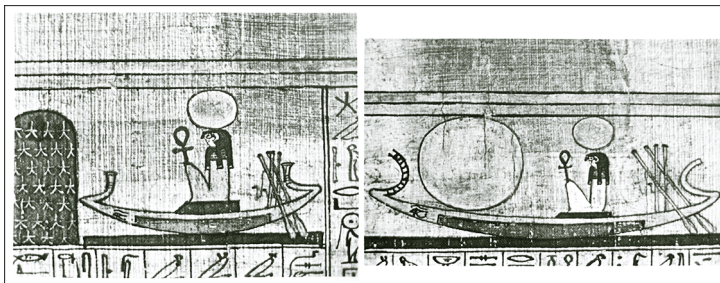
који се у раду неће коментарисати, због немогућности увида у све детаље поменутог налаза, значајне са аспекта примењене анализе. Присуство симбола диска, небеског тела Сунца – бога Сунца Ра, је вишемиленијумско у цивилизацији Старога Египта, као и пловидба, превоз диска бога Сунца, *Сунчевим лађама*.

ПАПИРУС АНИ

(Глава 134 / Табла 22/23, стр 224):

*Слава теби, ти што си у својој барци!
Ти се уздижеш, ти се уздижеш,
Ти својим зракама сијаши,
Ти створи људство, да се милионима
година по твојој вољи радује.
Ти лице показујеш створењим', што створи их
о Кхепри у лађи својој.
Ти Апофиса савлада.*

.....
*Египатска књига мртвих, Папирус Ани (око 1420. год. пре н.е.)
(Вишић, М.: 1989, 224)*

Слика 9а: Раа седи у барци са главом сокола на којој је Сунчев диск (Папирус Ани, Стари Египат).

Превоз *Сунчевог диска* на двоколици *Крилатим пехаром*, само је у концепту сличан са превозом Сунчевог диска бога Сунца Раа, Сунчевом лађом (због путовања водама небеског Нила / преласка Океанских вода) са разликом, да грчки бог Сунца Хелије пространствима неба путује двоколицом, а египатски бог Сунца Ра, лађом (сл. 9а) (Egipatska knjiga mrtvih.: 1989, 223, 224, glava 134, tabla 22/23; Bilić, T.: 2011, 216-225).

ХЕЛИЈУ

*Хелија почни опет, Калиопо славити Музо,
 Зеусова кћери, жарког, што некоћ га Еурифаеса
 Волока сину Геје и звезданог Урана роди.
 Јер Хиперион се славном оженио Еурифаесом,
 Својом рођеном сестром, што красну роди му дјецу:
 Ружичних руку Еоју, плетеница лијепих Селену,
 Хелија неуморног и бесмртницима сличног,
 Који смртницима сја, а такођер бесмртним боз'ма,
 Када се попне у кола. И страшно тад очима гледа
 Испод кациге златне, а сјајне зраке са њега
 Бљештавим одсјевом сјају. Дуж слијепих очију сјајни
 Ушњаџи, полазећ' с главе, покривају његово лице
 Блиставо, красно. И лијепо на тијелу блиста му рухо-
 Танано, ткано, леприша на вјетру, а ждријетци су спремни.
 Тада зауставив кола са златним јармом и коње*

.....
*Он их тијера- божанске- у правцу Океана небом.
 Здравом, краљу, подар ми добротиво живот по жељи!*

.....
Хомерове химне (VII-III век пре н.е.): 1975, 114:1-18

Аналогије са мисаоним и ликовним представама цивилизације Старога Египта односе се на исказе теонаратива, у ликовном симболизму на *Nebra disk-у*; тако је могућа асоцијација на ликовност лица *Диска*, у коме би се могло видети лице Космократора (Амон-Раа) чије је десно око Сунце а лево Месец, уз већ указане присутне митске представе, које износе на видело и битне разлике двају цивилизација (Matje, M. J.: 2004, 171,245).

ХИМНА АМОН – РА-у

(Папирус 3049 Берлинског музеја)

*Хвала теби, велики, који роди богове,
 Који си створио себе самога,
 Који си створио Обе Земље,
 Створивши сам себе снагом семена свога,
 Сам је начинио своје тело:
 Нема оца који је зачео његов лик,
 Нема мајке која га је родила,
 Нема места из кога јеси ти изашао.
 Бејаше земља у мраку,
 И настала је светлост после твога настанка.
 Обасјао си ти Египат својим зрацима*

*Када је твој диск засјао.
Прогледали су људи када је први пут синуло
твоје десно око.
Твоје, пак, лево око прогнало је ноћну
таму.*

*Староегипатски митови (1198-1167 год.пре н.е.),
(Матје, М.: 2004, 171, 245)*

*СТВАРАЊЕ МЕСЕЦА
(табл. XX,1313-1292 год. пре н.е.)*

*Рече величанство овога бога (Раа):
„Позовите ми бога Тотта “. И одмах га
доведоше. Рече величанство овога
бога Тоту: “ Ти буди на небу уместо
мене док ја сијам за блажене у Дуату .
Буди ти уместо мене заменик мој и
зваће те: Тот, заменик Раа . “*

Староегипатски митови (Матје, М. Ј.: 2004, 171, 245)

ДИСКУСИЈА: Описаним вишезначним деветослојним представама, отвара се питање порекла специфичног митско-религијског исказа теофаних чињеница, метафизичким погледом и математичким симболичким језиком предочене.

Питагора (око 580- око 510 год. пре н.е.), Платон (428/7-348/7 год. пре н.е.) и Плутарх (око 46/48 – око 120/125 год. н.е.) који су путовође кроз наведени простор, боравили су дуже или краће у свештеним круговима Египта, са траговима које је тај боравак оставио на њихово дело, и захваљујући којима је могуће ући у делимично откривен систем свештених учења у културама бронзаног доба Егеје (Laertije, D.: 1973, knj. VIII: 267/280; knj. III: 87-117; Diels, H.: 1983, I: 92-105, 392-437; Plutarh.: 1988, 6-27; Плутарх.: 2008, 38-39:10).

Разумевање нуменалне природе бројева, њихове потенције и односности, математичког поступка, који је у раду примењен, идентификују се као директно присутни у календарометријским бројевима простог или сложеног састава. Уз значајне философско -теолошке расправе „Путујски дијалози“, Плутарх у делу „Изида и Озирис“ образлаже низ бројева календарометријског контекста, који се сви срећу на *Nebra disk* - у: 1,2,3,4,5,7,9,13,14,16,17,18,19,25,28,30,36,60,70,72,73.

Платон у делу „Тимај“, у до краја необјашњивом низу поретка интервала: 1,2,3,4,9,8,27, по мишљењу аутора овога чланка, износи календарометријске чињенице: $1+2+3+4+9+8+27=54$; $1+2+3+4=10$, сходно *tetraktys*-у питагорејца, са бројем 17 ($9+8=17$) даје број 27 ($10+17=27$), а $27+ 27$ дају

број 54, док: $54 \cdot 6 = 324$, што је број дана сидеричке револуције Месеца: $27д \cdot 12м = 324д$ (Platon.: 1981, 5-49, 74:35a; Плутарх.: 1990, II, 54-56:11, 12). Парни бројеви наведеног низа дају: $2+4+8=14$, што је половина дана обрачунске сидеричке револуције Месеца, од 28 дана: $14 \cdot 2 = 28$, $28д \cdot 12м = 336д$. Непарни бројеви дискутованог низа дају: $1+3+9+27=40$, што је основ за обрачун годишњег Сунчевог календара: $40 \cdot 9 = 360д$, којима се додаје 5 дана на крају године. (Бабовић, Љ.: 2019, 554-55).

Када се број 54 теософски зброји и сведе, добија се број 9 : $54 = [9]$, $9 = (45)$, $45 = [9]$, троструко умножени први, потентни, непарни број 3 (Diels, H.: 1983, 356:26).

Наведени низ: 1,2,3,4,9,8,27 може се посматрати и као низ две прогресије угаоне форме: првога парног броја-2 (1,2,4,8) и првога непарног броја -3 (1,3,9,27); први низ бројева у збиру даје број 15 ($1+2+4+8=15$) а други број 40 ($1+3+9+27=40$). Оба добијена броја: 15 и 40 су основ за обрачун Сунчевог годишњег календара: $15 \cdot 2 = 30$, $30д \cdot 12м = 360д$; $40 \cdot 9 = 360д$ дана. Сабрани, бројеви 15 и 40 дају број 55, који сведен износи број [10] ($5+5=10$), најсветији питагорејски број (Riffard, P.: 1989, 398).

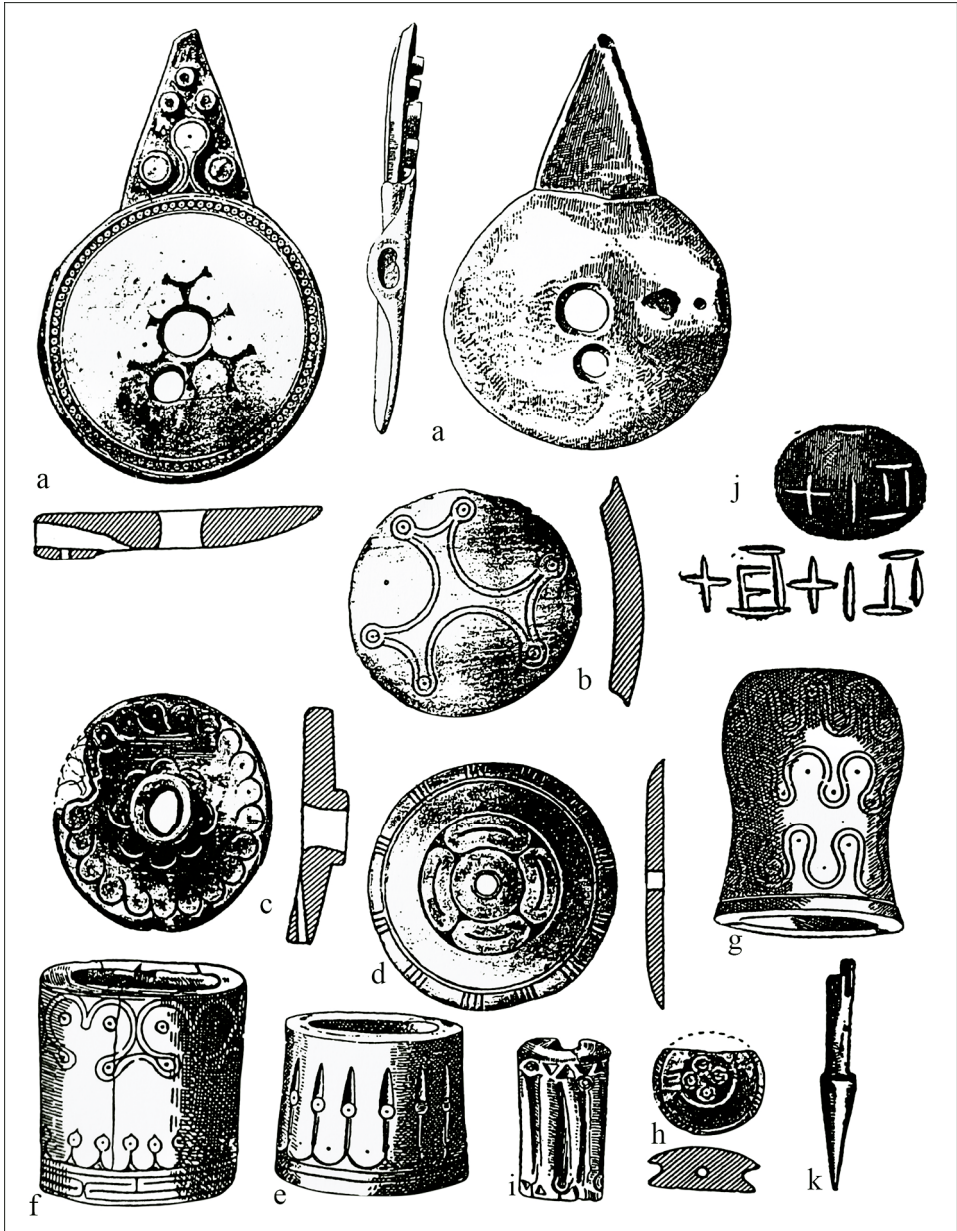
Овде се може мислити и на обрачун трајања егзистенција одабраних бића: вране, кошуте, гаврана и нимфе: $1+2+3+4=10$, $10 \cdot 4 = 40$, $40 \cdot 3 = 120$, $120 \cdot 3 = 360$, $360 \cdot 3 = 1080$, $1080 \cdot 3 = 3240$, $3240 \cdot 3 = 9720$. Могућ је обрачун и следећим путем: ... „врана 9 година, кошута $9 \cdot 4 = 36$ година, гавран $36 \cdot 3 = 108$, феникс $108 \cdot 9 = 972$, нимфе $972 \cdot 10 = 9720$ година“, што теософски сведено, даје број [9]: $9720 = [18](9+7+2+0=18)$, $18 = [9](1+8=9)$. (Плутарх.: 1990, II, 53-56:9-12; Diels, H.: 1983, I, 351-353: 13).

Присутни бројеви на *Nebra disku*: 30 (видљивих малих златних дискова) и број 72 (укупан број малих златних дискова и рупица: $32+40=72$) извесно, указује да се присутним бројевима исказује и *Платонова година*, од 2160 год ($72 \cdot 30 = 2160$), за једну зодијачку констелацију а цео циклус зодијака, за 25 920 год ($2160 \cdot 12 = 25920$), односно сведено, износи се такође број [9]: $2160 = [9](2+1+6+0=9)$; $25920 = [18](2+5+9+2+0=18)$, $18 = [9](1+8=9)$. (Riffard, P.: 1989, 306-307; Плутарх.: 1990, 55:12, фус. 51.).

Питагора (око 580. – око 510. год пре н.е.), за кога се везује појам *tetraktys*-а, према налазу *Гномона*-а из Ватина (око 1500.-1250/1075 год. пре н.е.) пренео у свет Хелена: симболичку слику, фигуру, математички исказ и календарометријски контекст, комплетно формиран *tetraktys*, већ у XIII веку пре н.е. (Бабовић, Љ.: 2001, 53-67)

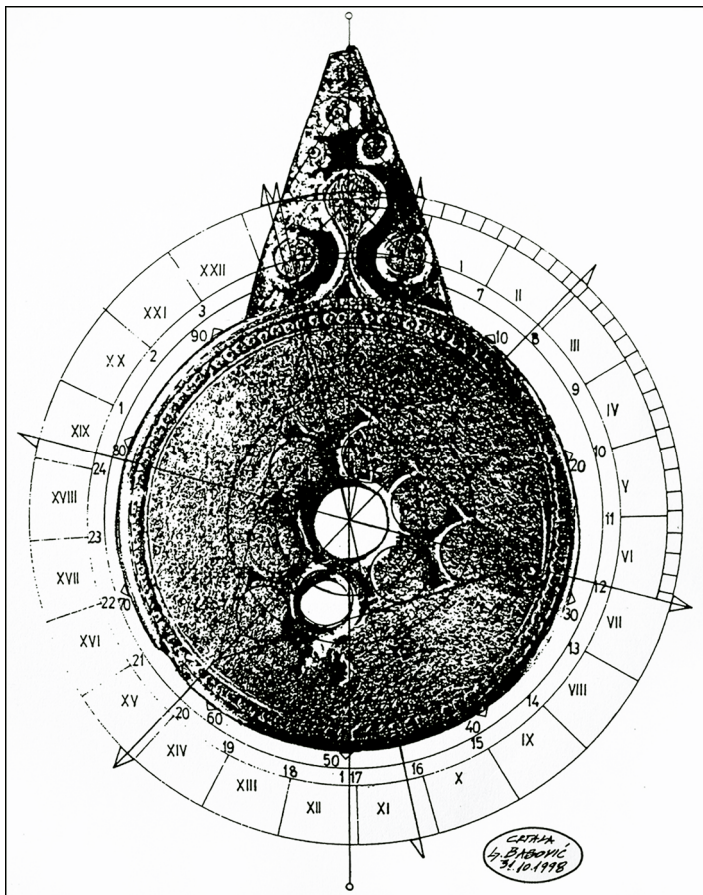
Анализа, до сада публикованих бројних дискова, уз већи број ритуалних предмета као и предмета посебне намене (опрема покојника, заветни дар итд) дају слику посебности свакога диска, у смислу ликовности и календарометријског модела, за разлику од константне употребе симбола/симболичког, односне на теофане присутности. Међу описаним дисковима су *Небра диск*, функција светога предмета- *Hiere* и *Гномон* из Ватина са *tetraktys*-ом (астрономски инструмент) саздани слојевито, у смислу присуства космолошког низа, са разликом: да је први, као *Hiera*, у функцији

актуализација догађаја теогенезе, од примордијалног-космократорског чина, стварања *kosmos-a* до апокатастазе, а други, као инструмент за идентификацију теофаног акцидента, у времену садашњем, при чему су у обома случајевима показивачи ритма времена два божанска небеска тела, божанстава Сунца и Месеца у њиховом кретању (Riffard, P.: 1989, 306-307).

Слика 10: Гномон из Ватина са припадајућом опремом (Вршац, Србија).

ГНОМОН (*γνομων*) из Ватина са *tetraktys*-ом (Вршац, Србија, сл. 10, 10'), рађен од кости, величине ($r = 5,4$ цм, $h = 8,8$ цм, $d = 0,4$ цм), са комплетом помоћних предмета за потребе астрономије и хронометрије, у облику је кружног небеског тела- диска, са троугаоним додатком (зраком Сунца) – усмерачем и отвором за ручни носач (Babović, Lj.: 2002, 27-40). У централном делу диска, са два отвора (за стожер и висак), реализован је *tetraktys*, саграђен од 4 рељефно изведена круга у бази, па слажући троугаоно у вис : 4,3,2,1 гради се једнакостранични троугао, у коме отвори заузимају планирана места. Сабрани, кругови - тела са симболима Сунца, дају број 10 ($4+3+2+1=10$) а „10 је тројни број страна које су 4“ (Riffard, P.: 1989, 397-398). Између кругова формиран је правилни- такође троугаони лик, саграђен од 6 консекративних рогова букраниона; 3 на угловима, окренутим напоље, (обујмљујући круг са тачком у средини) а средином симетрала страна, 3 унутра, имајући исту функцију консекративних рогова између којих се налази диск божанства Сунца.

Слика 10': Гномон из Ватина са *tetraktys*-ом.

Дуж обода тела диска, формирана је кружна трака – угломер, од 100 симбола Сунца у низу: $10 \cdot 10$ декана = 100 јединица, како је усаглашена подела консталација звезда (на декане) у Старом Египту око 2150 год. пре н.е. са Сунчевом годином: $36 \text{ декана} \cdot 10 = 360$ дана (Whitrow, G. J.: 1993, 39-44; Плутарх.: 1990, II, 53-57:9-13).

На усмерачу, положаја под одређеним углом у односу на *tetraktys*, реализоване су две групе кругова у троугаоном положају, једна изнад друге, које симболички и ликовно презентују присутна божанства Месеца и Сунца, оличења дуалног у *космосу*. Прву тријаду чини, антропоморфна симблочка фигура женске атрибуције у средини, са чије десне и леве стране стоје по један мањи диск, истозначних симбола, без антропоморфизама. У горњем делу зрака Сунца- усмерача, такође у троугаоном положају, налазе се три иста мања кружна небеска тела, са симболом Сунца, без конотационих дистинкција.

Раслојавање *tetraktys*-а на 4 слоја, подразумева аспект дуалног (ознака а,б), како је већ геометријски, нумерички и симболички реализована представа. Први слој (I а, б, сл. 10а-а') реализује геометријску слику једнакостраничних троуглова, који симетралама страна умножавају (по законитости) унутрашњост троугла, правоуглим троугловима истих карактеристика, којима се гради *metrum* и одређене симболичке фигуре(сл. 10а). Пресеци симетрала, умножавајући троугле, одређују и положај угаоних тачака (темена) троуглова као и положај њихових центара, означен симболом Сунца (круга са тачком у средини). Уочава се, да се наведени елементи карактеришу и положајем изграђених структура, у смислу споља /унутра (Diels, H.: 2002, I, 351-353:13).

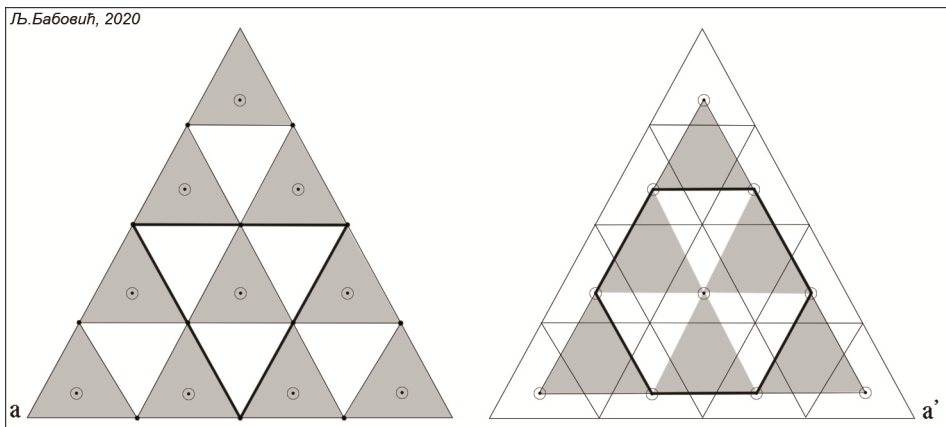
Платон (428/7 -348/7 год. п.н.е.), Тимај, одељак: Дело нужности (88-112)

Ми ћемо пак предпоставити да је од многих троуглова најлепши један,... То је онај троугао од којег се (када га удвостручимо) добија трећи једнакостранични троугао ...такав да му је квадрат веће странице (катете) увек једнак утрострученом квадрату мање. (Тимај, 95:54б, фус. 117, фус. 119)

... Почећемо од првог облика (тетраедар-ватра)...његов елемент је троугао чија је хипотенуза двоструко дужа од краће странице (катете).Ако се два таква троугла споје својим хипотенузама...и ако се све то три пута понови тако да се и дијагонале и краће стране ослањају на једну тачку,... добија се један једнакостранични троугао, који постаје од ових 6 (мањих троуглова). (Тимај, 96:54е, фус.120)

Слој Ia (сл. 10а): Троугао којим се одређује величина *tetraktys*-а, симетралама страна гради 4 примарна троугла, од којих су три спољна

окренута на горе, а један унутрашњи на доле. Даљом деобом симетралама, добијају се 4 вертикална слоја низова троуглова растера горе/ доле, са 4 вертикална низа непарних бројева, који дају у збиру број 16 ($7+5+3+1=16$). При оваквом растеру, троуглови окренути горе (а означени у центру симболом Сунца), износе у збиру број 10 ($4+3+2+1=10$), геометријску и нумеричку структуру једног од двога. Троуглови окренути на доле, граде структуру окарактерисану положајем примарних троуглова (прва 4 троугла), у статусу унутра/споља: 3 троугла унутра, са 3 троугла споља (на тачкама симетрала страна), граде геометријску структуру од 6 троуглова, односно, вертикалан низ у три реда, саграђена од три прва броја: $3+2+1=6$, градећи одређену математичку и симболичку структурну слику, окарактерисану бројем 6. Сви присутни троуглови којих укупно има 16, омеђени су теменим тачкама (у вертикалном низу), у бројевима: $5+4+3+2+1=15$.

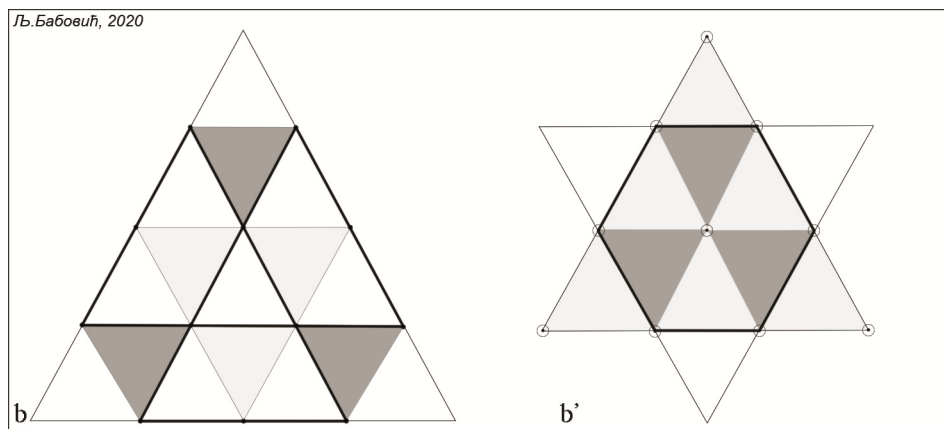
Слика 10а-а': Гномон из Ватина: tetraktys, слој Ia- Ib.

Слој Ib (сл. 10 а'): Троугао, дефинисан симболима Сунца, којих је 10 ($4+3+2+1=10$), има укупно 9 троуглова у низу непарних бројева ($5+3+1=9$), од којих су 6 ($3+2+1=6$), троуглови окренути на горе, а 3 ($2+1$) на доле, градећи у центру правилни шестоугаони простор, дефинисан положајем и структуром троуглова окренутих на доле и горе ($3+3=6$).

Нумерички речено: слој Ia,б износи примарне бројеве: 16 и 9, који у збиру дају број 25 ($16+9=25$), који са бројем 25 ($15+10=25$) тачака (којима се граде троуглови слојева Ia,б), даје у збиру број 50 ($25+25=50$), космологијски број, хармонизације кретања божанстава Сунца и Месеца : $50/4=12,5$; $50*7=350$ што је број дана сидеричке револуције Месеца, од обрачунских: $28д*12,5м=350д$. На присуство два небеска тела указује и број 16, у слоју Ia.

Слој Ia (сл. 10б): На другој слоју посматра се зарубљени једнакостранични троугао, хексагоналног облика, кога гради вертикални низ троуглова, окренутих на горе $2+3+2=7$ и низ троуглова, окренутих на доле : $3+2+1=6$, укупно 13 ($7+6=13$) троуглова, градећи три већа троугла окренута

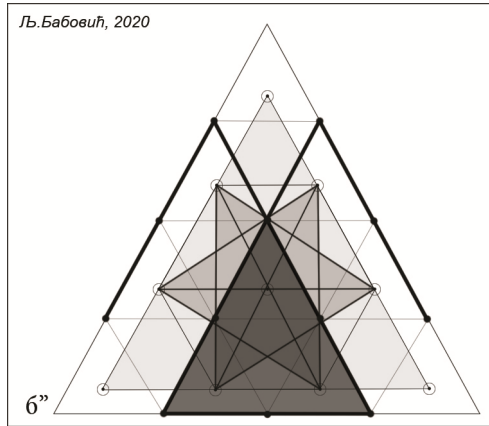
на горе, који се структурно (једним мањим троуглом у центру) преклапају. Сва 3 троугла су исте структуре, састављена од по 4 мања троугла, од којих су 3 угаона окренута на горе, а један централни окренут на доле. Овим се гради геометријска слика, такође тројне структуре али антропоморфне силуете, од низова троуглова у растеру: горе-доле-горе, а у броју: $3(\text{у бази}) + 3(\text{бочно}) + 3(\text{бочно}) + 1(\text{средина}) = 10$; по 1 троугао окренут на доле, на сваком углу антропоморфне фигуре ($3 \cdot 1 = 3$), дефинише већ описани простор, карактеришући га бројем 13 ($10 + 3 = 13$). Сабране структуре износе: антропоморфна фигура - број 10, простор у коме се налази - број 13, а 12 је број темених тачака које граде хексагон.

Слика 10б-б’: Гномон из Ватина: tetraktys, слој Па-Пб.

Слој П б (сл. 10 б’): Посматра се простор равностраног троугла, који се гради симболима Сунца, у бројчаним низовима троуглова, наизменичног растера: $5 + 3 + 1 = 9$, од којих је 6 ($3 + 2 + 1 = 6$) троуглова окренуто на горе, а 3 ($2 + 1 = 3$) на доле. Три троугла окренута на доле, са три троугла окренута на горе, у средини посматраног простора, граде правилни шестоугаоник ($3 + 3 = 6$) омеђен са 6 симбола Сунца и 1 симболом у средини, што значи да је посматрана геометријска слика, геометријско тело, од 7 страна ($6 + 1 = 7$), које се налази у троугаоном простору, окарактерисаном сада бројем $10(7 + 3 = 10)$. Нумерички исказано, овде се има у збиру број $10(7 + 3 = 10)$ троуглова и 10 темених тачака - симбола Сунца.

Слој Па,б карактерише се бројевима: $13 + 10 = 23$ троугла, којима се граде описане симболичке геометријске структуре, које ограничавају 22 ($12 + 10 = 22$) тачке, дајући у збиру број 45 ($23 + 22 = 45$), соларне припадности, јер се њима износи обрачунски Сунчев годишњи календар: $45 \cdot 2 = 90$, $90 \cdot 4 = 360$ д. Указује се на присуство броја 13 (којим се карактерише слој Па), односан на интеркаларни месец, припадајући богињи Месеца, при поступку хармонизације годишњих календара Сунца и Месеца.

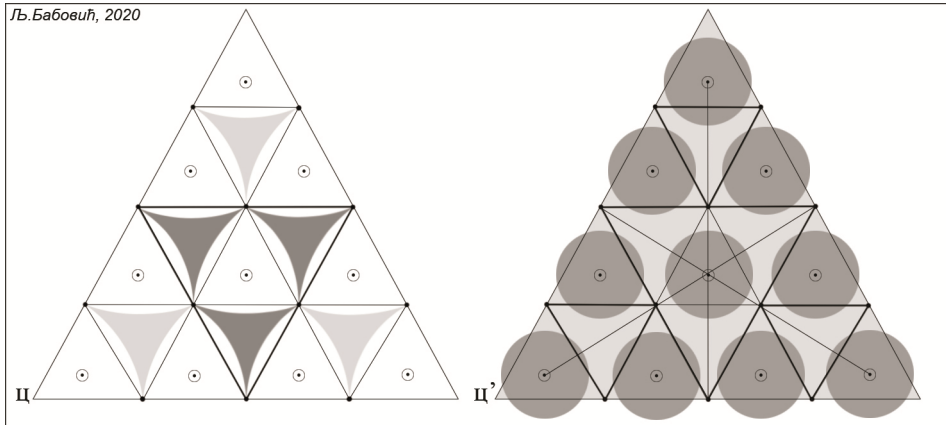
Слика 106^{''}: Гномон из Ватина: *tetraktys*, слој Пв.

Слој Пв (сл. 106^{''}): Посматра се трослојна линеарна представа- цртеж, кога дефинишу темене тачке и тачке симбола Сунца (круга са тачком у средини). У простору триангла, обележеног са 10 тачака ($7+3=10$), налази се хексагон са 7 тачака ($1+6=7$); кога обухвата са три стране, линеарно изведена антропоморфна стојећа фигура, у дугачкој троугаоној-коничној сукњи, са опруженим рукама паралелним трианглу, коју гради 12 ($4*3=12$) темених тачака. Занемарујући односе триангла и антропоморфне фигуре (када фигура добија главу) као и структуру хексагона на 12 правоуглих троуглова ($6+6=12$), на описаној представи се имају бројеви 10,7,12 који у комбинацијама износе бројеве: 19 ($12+7=19$) број *Метановог* циклуса, број 29 ($12+7+10=29$), број дана синодичке револуције Месеца, рачунате без сати ($29д*12м=348д$) као и број 17 ($10+7=17$), разлику у сатима сидеричке револуције месеца (27д и 7ч и 28д).

Слој Ша (сл.10ц): У трећем слоју се посматра завршна, презентна структура и изглед *tetraktys*-а, чији троугао у странама има бројеве 3 и 4. Структура консекративних рогова обележена је бројем 3: 3 спољна тророга и 3 унутрашња тророга дају број 6 ($3+3=6$). Како сваки тророг има по 3 рога, то се у структури има: $6*3=18$ рогова. Спољна 3 тророга са сваке стране објумљују - носе по 1 кружни диск, са симболом Сунца у средини, па се има: $1*3=3$, $3*3=9+1$ Сунчев диск у средини, дају укупно број 10 дискова.

Када се 2 присутне троугаоне структуре (симболи Сунца и консекративни рогови), који граде троугаони *tetraktys* у ритму 4 и 3 дуж страна, саберу, има се: симболи Сунца троугаоно граде бројеви: $4+3+2+1=10$ а трорози: $3+2+1=6$, што даје број: $10+6=16$, сабрано по вертикали. Изведени бројеви: 16 ($6+10=16$); 24 ($6+18=24$); 28 ($10+18=28$) дају сабрани, следећи низ бројева: 40 ($16+24=40$) и број 52 ($28+24=52$) у значењу; бројем 40, соларног карактера, износи се Сунчев годишњи календар: $40*9=360$ дана; број 52 даје: $52*7=364$, колико износи и сидеричка револуција Месеца од обрачунских: 28дана за 13 месеци: $28д*13м=364д$. Изведеним обрачунима показује се, да је слој III у

целини лунарног (52) и соларног (40) карактера. Сведени бројеви, 40 и 52 појединачно, дају број 10: $40=[4]$, $4=[10]$; $52=[7]$, $7=(28)$, $28=[10]$ ($2+8=10$).

Слика 10ц-ц': Гномон из Ватина: *tetraktys*, слој Ша- ШБ.

Слој ШБ (сл. 10 ц'): Сакрална и симболичка структура *tetraktys*-а на овоме нивоу дискусије образлаже односе непарних и парних бројева, у природном низу, од 1 до 4: „10 је збир бројева 1,2,3,4“ : $1+2+3+4=10$; $1+3=4$, $2+4=6$, $4+6=10$ (Koplston, F.: 2015, 70-76; Diels, H.: 1983, I, 351-352:13). Дефиниција *tetraktys*-а описана речима: „10 је тројни број страна које су 4“ може се илустровати следећим, присутним нумеричким увидом: $3*3=9$; $3*4=12$, $4*4=16$, $3+4=7$, $7*3=21$, $7*4=28$, где су сви изведени бројеви календарометријског карактера, из којих се изводе следећи бројеви: $3*3=9$, $9*4=36$, $36*9=324$, што је број дана лунарног календара, сидеричке револуције Месеца, рачунате на: $27д*12м=324д$. Када се бројеви 21 и 28 помноже са бројем 16 и 12 добија се: $21*16=336$; $28*12=336$, број дана такође сидеричке револуције Месеца, али рачуната на обрачунских 28д ($28д*12м=336д$) (Riffard, P.: 1989, 397-398).

Сунчев број дана у години добија се такође, на 6 начина: $3*4=12$, $12*3=36$, $36*10=360$; $3*4=12$, $12*10=120$, $120*3=360д$; $9*4=36$, $36*10=360д$; $9*10=90$, $90*4=360д$; $3*10=30$, $30*12=360д$; $4*10=40$, $40*9=360д$ те се *tetraktys*, као нумеричка целина може означити соларним и лунарним календарима. Када се бројеви: 28 (лунарног) и број 360 (соларног) карактера сведу, добија се питагорејски број 10: $28=[10](2+8=10)$; $360=[9](3+6=9)$; $10+9=19$, $19=[10]$.

Слој IV (сл. 10д) : Две групе од по 3 диска- круга на усмерачу *γνομων*-а, са 10 кругова – дискова са Сунчевим симболима у *tetraktys*-у, граде следеће нумеричке исказе: $10+1=11$; $10+2=12$; $10+3=13$ са првом тројком симбола (круга са тачком у средини), а са другом тројком: $13+1=14$; $13+2=15$; $13+3=16$. Наведени бројеви, у основи календарометријски, сабрани међусобно дају бројева: 25 ($11+14=25$); 27 ($12+15=27$) и 29 ($13+16=29$),

односно само број 27, који се добија сабирањем на другачији начин: $13+14=27$; $12+15=27$; $16+11=27$. Сви изведени бројеви означавају бројеве дана сидеричке (27) и синодичке револуције Месеца (29) уз хармонијски сакрални број 50 ($25*2=50$) (Diels, H.: 1983, I, 356-357:26).

Прва група бројева даје у збиру дуални број 36 ($11+12+13=36$), а друга број 45 ($14+15+16=45$), који сабрани дају број 81 ($36+45=81$). Сва 3 изведена броја су такође календарометријске природе: $36*10=360$ је број дана у Сунчевој години; $36*9=324$ је број дана сидеричке револуције Месеца ($27д*12м=324д$); $45*2=90$, $90*4=360д$, је такође соларни, док $81*4=324$, даје поново број дана годишњег лунарног, сидеричког календара ($27д*12м=324д$).

Слика 10д: Гномон из Ватина са tetraktys-ом, слој IV.

Овим се показује да *tetraktys*, троугао у центру Сунчевог диска, и усмерач, издужени троугао-зрак Сунца, заједно износе лунарне месечне календаре (27,29) у њиховом астрономском трајању у дан, и соларни календар (45) у његовом обрачунском статусу, уз присуство хармонизујућег (25) и дуалног броја (36). (Плутарх.: 1990, I, 25-26:8; Плутарх.: 2008, 117:75).

Када се изведени бројеви: 36,45 и 81 зброје и сведу, сваки појединачно, добија се број $9:36=[9]$; $45=[9]$ и $81=[9]$. Осмочлани низ бројева даје број

36:1+2+3+4+5+6+7+8=36 који носи епитет “*света четворка*“, јер га чине прва четири непарна и парна броја: 1+3+5+7=16; 2+4+6+8=20 а 16+20=36, који носи назив „*свет*“. Број 36 сведен даје број [9] (3+6=9). Деветочлани низ бројева даје број 45:1+2+3+4+5+6+7+8+9=45; збир непарних бројева износи број 25:1+3+5+7+9=25, хармонијски број, а збир парних бројева даје број 20:2+4+6+8=20, број соларног карактера, као и број 45:25+20=45, 45*8=360, који сведен, износи број [9] (4+5=9). Број 81 сведен, даје такође број [9] (8+1=9), чија је многозначна односност евидентна (Плутарх.: 2008, 117:75).

Tetraktys, као што је описано, окружује дуж обода диска, трака од 100 (10*10 декана) јединица, означених соларним симболом круга са тачком у средини, који са 10 симбола Сунца на *tetraktys*-у, у збиру, дају број 110 (100+10=110), а са 6 истозначних кругова, на усаднику- *зраку Сунца*, број 116 (110+6=116), који помножен са бројем 3, износи број 348 (116*3=348), што је број дана синодичке револуције Месеца, рачунате на 29д: 29д*12м=348д, са недостајућих 17д до краја године, од око 365 дана.

Када се број 116, који карактерише *Гномон из Ватина*, зброји и сведе, добија се следећи исказ: 116=[8], 8=(36), 36=[9], 9=(45) а 45=[9], први непарни број 3, умножен собом- 9.

Исти број 9, добија се када се саберу сажеци IX слојева на *Nebra disk*-у што, мисли се, није без дубинског увида у бројчана значења њихових твораца, при чему се помишља, да се бројем 9 указује и на 9 космичких Нетера, супстанцијалних Начела (богова: Шу и Тефнут, Геб и Нут, Сет и Нефтида, Озирис, Изида и Хорус), пројекција метафизичких Нетера, апсолутног Бића (Нетер-Нетера), у теогонијским и космогонијским учењима религије Старога Египта (Egipatska knjiga mrtvih, 1989: Višić, M.: 1989, 13-21).

На *Nebra disk*-у, слојеви се карактеришу следећим, раније образложеним бројевима: слој IX, низ: 4,5,9,11,12=[10]; низ: 30,32,40,41,70,72,73=[10], односно слој IX=[10]; слој VIII, низ: 7, 8=[10]; слој I, низ: 22,23=[10]; слој II, низ: 27,3=[3]; слој III, низ: 17,15=[3]; слој IV, низ: 10,15,7=[3]; слој V, низ: 16+16=[2]; низ: 18,14=[3], односно слој V=[3]; слој VI, низ: 15,14,13=[10]; слој VII, низ: 23,24,25=[10]. Када се саберу изведени, сведени бројеви, добија се такође значајни број 9: 10+10+10+3+3+3+3+10+10=62; 62=[8], 8=(36), 36=[9], 9=(45), 45=[9], као и у случају *Гномона из Ватина*.

На порекло *Гномона из Ватина* указује пршљенак (из прибора, сл. 10:ј) са минојско-кипарским писмом, који поред датовања (око 1250 – 1075 год. пре н.е.) указује ближе на простор порекла инструмента, Кипар, у ареалу додира Минојске цивилизације, култура Предњег Истока и веза са Анадолијом, као и Старога Египта, периода бронзаног доба.

Идентификација VIII слоја на *Nebra disk*-у, као митског наратива који одређује презентно лице *Диска* (слој IX), по мишљењу аутора чланка, вероватно, такође одређује место порекла - настанка *Nebra disk-a*, Родос-посед грчког бога Сунца Хелија, и центар његовог култа. Тиме сви археолошки контексти налаза *Nebra disk-a* (праћећи предмети у остави) аналогиче у археолошким налазима: Киклада, Крита, Микене, где су корени

потоњег грчко-хеленског света, као и присуство веома раних, фундаменталних философско-религијских разумевања света, налазе своје природно ситуирано место у времену и простору.

ЕП О АРГОНАУТИМА

.....
 ...Лађа једрима снажним јако
 тјерана напријед, до крајњег тока Еридана стигне.
 Ту, негда у грудима жарком погођен муњом Фаетонт,
 напола спаљен, са кочија Хелија паде на мјесто
 гдјено се предубоко одлива језеро оно. Јоште и
 данас тиња му рањено тијело, испуштајућ' облаке дима.
 Ту воду ниједна птица, раширив' лагана крила,
 прелетјет' не може збиља, него док лети усред
 жаркога упада жара. Около воде Хелија
 кћерке, у високим тополам' скрите, свагдано тужне
 тугују тугу; из очију њима јантара капље,
 сунчеву сјају штоно су налик, на земљу теку,
 којено на пјеску сунчане исушују зраке.

.....
 Јунаци потом у дубоке у воде зађу Родана који
 у Еридан утиче ријеку, а вода се мијешајућ',
 на сутоку кипећи хучи. Родан на крају
 Извире свијета гдјено су врата и сједиште Ноћи, у
 три текући тока: на обале Океана једним се
 излива бучно, другим у Јонско утиче море,
 трећим, кроз седам текући уића, у велик се
 залив Сардонског улива мора. Са лађом потом у
 буром шибане уплове воде штоно се големе
 кроз Келта подручја шире. Ту у невољу тешку
 упаст су могли: у Океана залив рукавац
 водише један у који не знајућ' хтјели су ући
 одакле нигда вратит' се живи успјели не би.
 Ал' Хера, с небеса слетив', са хриди Херкина
 викну; страва од тако продорног гласа обузе
 све: уздух се голем одвећ орио страшно.
 Натраг окрену лађу, наредбу богиње иштујућ',
 пронађу пут којим повратак кући њима одређен би.
 Херином вођени мишљу, након пловидбе дуге, до
 обале плакане морем јунаци стигну, незнани пролазећ'
 кроз келтска и дугурска племена многа. Из дана у дан
 је, док пловљаху, богиња на њих густу спуштала маглу.
 Кроз средњи лађом пловећи суток, сретно до отока
 Стоихада дођу,

.....*Стоихаде напустив' потом до Ајталије отока
уморни дођу, са себе гдјено са пјесмом силан обришу
зној. Боји наличан коже пјесак на обали разасут
лежи; тамо су колути к' о и оружје сјајно јунака;
тамо и једна лука имаде, Арго именована.*

*Аполоније са Родоса (295-215 год. пре н.е.) пјевање четврто: 594-607,
627-658; Билић, Т.: 2011, 28, 197-216).*

PS: (*Еридан*: река По или река Рона; *Херкина хрид*, вероватно планински ланац на југу Немачке; *Ајталија оток*, вероватно мање острво у реци Елби)

Захвалница

Аутор је захвалан мр. Војислави Протић-Бенишек, астроному, на пријатељском интересовању за проблеме којима се бавим као и Тамари Бабовић, за припрему илустрација за штампу.

Литература

- Apolonije sa Rodosa.: 1998, *Ер о Argonautima*, Ер са helenskog превео,uvodnu studiju i komentare sačinio dr. Višić Marko, Oktoih, Podgorica.
- Babović, Lj.: 1999 Proceedings of the XII National Conference of Yugoslav Astronomers and International Workshop on the Development of Astronomical Database, November 19-21,1999, Belgrade, *Publ. Astron. Obs. Belgrade*, No. **65**.
- Бабовић, Љ.: 2001, *Зборник Народног Музеја XVII-1*, Археологија, Београд, Народни музеј.
- Babović, Lj.: 2002, *Serbian Astronomical Journal*, No.**164**, Belgrade.
- Бабовић, Љ.: 2016, Зборник радова конференције „Развој астрономије код Срба VIII“, Београд 22.-26. април 2014, *Публ.астр.друштва „Руђер Бошковић“*, бр. **16**.
- Бабовић, Љ.: 2019, Зборник радова конференције „Развој астрономије код Срба X“, Београд 22.-26. април 2019, *Публ.астр.друштва „Руђер Бошковић“*, бр. **19**.
- Bilić,Т.: 2011, *Mitološka pozadina najranijih spoznaja grčke znanstvene geografije* (doktorski rad, mentor: prof.dr.A.Durman), Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet Zagreb.
- Warren, P.: 1975, The Making of the Past, *The Aegean Civilizations*, Elsevier/Phaidon.
- Wolf, W.: 1962, *Die Welt der Ägypter*, J.G. Cotta'sche Buchhandlung Nachfolger Stuttgart.
- Витроу / Whitrow,G.J.:1993, *Време кроз историју*, (превод Б. Вучићевић), СКЗ, Београд.
- Gasch, N.: 2005, http://astronomie.de/bibliothek/artikel-und-beitraege/himmelscheibe-von-nebra/eine-astronomische-interpretation/Eine_vollständig_astronomische Interpretation
- Gleirscher, P.: 2007, Zum Bildprogramm der Himmelscheibe von Nebra:Schiff oder Sichel? *Germania*, 85/1.
- Diels, H.:1983, *Predskratovci*, fragmenti, I svezak (grupa prevodilaca), Naprijed, Zagreb.
- Egipatska knjiga mrtvih.*: 1989, prevod, uvodnu studiju i komentare sačinio Višić, M., Svjetlost, Sarajevo.

- Zervos, Ch.: 1957, *L'art des Cyclades, du debut a la fin de l'age du bronze, 2500-1100 avant notre ere*, Paris, Editions „Cahiers d'art“.
- Zich, B.: 2012, Landesmuseum für Vorgeschichte in neuem Glanz, in: *Archäologie in Sachsen –Anhalt*, 6, 2012. Halle / Saale.
- Kasirer, E.: 1985, *Filozofija simboličkih obluka, drugi deo*, Mitsko mišljenje (prevod O. Kostrešević), Dnevnik, Književna zajednica Novog Sada, Novi Sad.
- Kilbourne Matossian, M.: 2013, *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, Vol.13, No. 1.
- Kültepe idol*: 2007, Museum of Anatolian Civilization, Ankara. www.flickrriver.com/photos/brewbooks/539964886
- Koplston, F.: 2015, *Istorija filozofije*, tom I, Grčka i Rim (preveo S. Žunjić), Dereta, Beograd.
- Koch, J.: 2004, *Die Himmelsscheibe von Nebra- Ein Deutungsversuch*, Archäologie in Sachsen-Anhalt, Halle/Saale, N.F. 2.
- Laertije, D.: 1973, *Životi i mišljenja istaknutih filozofa*, (u deset knjiga), (preveo A. Vilhar, predgovor B. Bošnjak), Beogradski izdavačko-grafički zavod, Beograd.
- Marinatos, S.: 1960, *Crete and Mycenae*, Thames and Hutson, London.
- Matje, M. J.: 2004, *Staroegipatski mitovi* (prevod N. Kusturica), Dečja knjiga, Beograd.
- Meller, H.: 2003, *Die Himmelsscheibe von Nebra, Fundgeschichte und archäologische Bewertung*, Sterne und Weltraum, 12.
- Meller, H.: 2013, *Der Hortfund von Nebra im Spiegel frühbronzezeitlicher Deponierungssitten* in, Tagungen des Landesmuseums für Vorgeschichte Halle, Band 9/2013, 1600- Kultureller Umbruch im Schatten des Thera-Ausbruchs?, 4. Mitteldeutscher Archäologentag vom 14. bis 16. Oktober 2011 in Halle (Saale)
- Meinike, M.: 2012, *Die Himmelsscheibe von Nebra - Aspekte der Ästhetik und Astronomie sowie digitale und analoge Experimente zu deren Analyse*, in: Archäologie in Sachsen – Anhalt 6.
- Mylonas, E.J.: 1957, *Ancient Mycaenae, The Capital City of Agamemnon*, Princeton University press, Princeton, New Jersey.
- Morenz, S.: 1984, *Gott und Mesch im alten Ägypten*, Koehler & Amelang, Leipzig.
- Pásztor, E., Roslund, C.: 2007, An interpretation of the Nebra disc, *Antiquity*, vol. 81.
- Pindar: 1952, *Ode i fragmenti* (preveo T. Smerdel) Matica hrvatska, Zagreb.
- Platon: 1981, *Timaj*, (prevod M. Pakiž, predgovor B. Pavlović) NIRO „Mladost“, Beograd.
- Plutarh.: 1988, *Usporedni životopisi I-III*, (prijevod i bilješke Z. Dukat) August Cesarec, Zagreb.
- Плутарх.: 1990, *Путијски дијалози, филозофско –теолошке расправе*, (I : О слову Е у Делфима, II : О замирању пророчишта) (превела С. Лома), Матица српска, Нови Сад.
- Плутарх.: 2008, *Изида и Озирис* (превод М. Станковић, предговор, напомене, објашњења Н. Озимих), Пешић и синови, Београд.
- Riffard, P.: 1989, *Rječnik Ezoterizma*,“ August Cesarec“, Zagreb.
- Срејовић, Д., Цермановић, А.: 1989, *Речник грчке и римске митологије*, СКЗ, Београд.
- Tsikritsis, M., Moussas, X., Tsikritsis, D.: 2015, *Mediterranean Archeology and Archeometry*, vol. 15.
- Фролов, Б.А.: 1974, *Числа в графике палеолита*, Академия наук СССР, Сибирское отделение, Институт истории, филологии и философии, „Наука“ Сибирское отделение, Новосибирск.

- Hansen, R.: 2006/2007, *Die Himmelsscheibe von Nebra- neu interpretiert*, in: Archäologie in Sachsen – Anahlt N.F. 4.
- Hesiod: 1975, *Postanak bogova; Homerove himne*, (sa tumačenjem i pogovorom dr. B. Glavičića) „Veselin Masleša“, Sarajevo.
- Homerove himne*; 1975, (sa tumačenjem i pogovorom dr. B. Glavičića) „Veselin Masleša“, Sarajevo, 1975.
- Schlosser, W.: 2003, *Astronomische Deutung der Himmelsscheibe von Nebra*, in : Sterne und Weltraum.12. 2003.
- Schmidt-Kaler, T.: 2004, *Zur Deutung der Himmelsscheibe von Nebra*, https://www.uni-ulm.de/fileadmin/website_uni_ulm/nawi.inst.220/publikationen/Himmelsscheibe_26Sep04.pdf

THE NEBRA DISC - ONE POSSIBLE ANAGOGICAL STRATIFICATION OF THE SYMBOLIC STRUCTURES OF THE REPRESENTATION ON THE FACE OF THE DISC

According to theoretical knowledge it can be proved that space, time and number are the basic means and stages in the process of objectification, means that they also represent three main, important phases in the "mythical apperception" process. (Kasirer, E.:1985, II, 91).

Aspiring to define the meaning and functions of the symbolically marked reality on the *Nebra Disc* (in terms of material and form, fine art, mathematical structure and raster and the theurgic effect), the author approached the task in an anagogic way, making use of the possibilities that are visible in the work. Moreover, all previous research and determinations, which are not the subject of the article, have contributed to the perception of the uniqueness and complexity of the artifact and the representation on it.

The stratification of the symbolic representation on the face of the *Nebra Disc*, which reveals nine levels, stems from and is explained by temporal-spatial elements of calendarmetry, as well as by metaphysical meanings of the numbers derived by applying theosophical summation and reduction. Each level is understood as a theogonic accident of the cosmocratic act of the Demiurge, in succession with an emphasis on the theonarration of the Sun god Helios, to whom, in the opinion of the author of the article, *the Disc* is dedicated. The presence of nine theonarrations determines the *Nebra Disc* as a sacral object with actualization functions – a *Hiera*.

Comparison with the *Gnomon from Vatin*, the *tetractys* and the later traces of the same mathematical teachings in the works of ancient writers, indicate the continuity of the expression of theogonic facts by a triple apperception: of time, space and number. The circumstance of the identification of Rhodes as the property and place of the cult of the Sun god Helios, found on the Disc level VIII, also determines the perspective on the locating the place of origin of the *Nebra Disc* on the island of Rhodes.

Key words: Anagogy, cosmogony, cosmology, theogony, *Hiera*, *tetractys*, *gnomon*, theosophical summation and reduction, calendarmetry, cycles: Meton's, *saros* cycle, Lunar revolutions (sidereal, synodical), Solar tropical year.

Translated by Milica Kesić